

يَقُولُوا أَوَلَا أَنْزَلَ عَلَيْهِ كُتُبًا وَجَاءَ مَعَهُ مَلَكٌ إِنَّهَا أَنْتَ نَذِيرٌ
 اهي چئن ٿا، ان سان گڏ ڪيترن چورن لٿا يا ان سان گڏ ڪرملڪا اچي ها، تون تنهن ڏيکاريندڙ آهين ۽ ڪا
 وَاللّٰهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ۱۲ اَمَرٌ يَقُولُونَ أَفَتَدْرِكُ قُلُوبًا
 ۽ الله هر شيء جو نگهبان آهي، ڇا ٿا اهي چئن ٿا ان پاڻ قرآن کي گهڙيو آهي، تون فرما ۽ توهان به ته
 بِعَشْرِ سُوْرٍ مِّثْلِهِ مُفْتَكِرِيْٓتٍ ۱۳ اَدْعَاۤءٍ مِّنْ اسْتَطَعْتُمْ مِّنْ دُوْنِ
 اهو ٿيڻ گهڙيل ٿو سو تون ڪي اچو ٿا ۽ الله کان سواءِ جيڪي به ملي سگهن ۽ سمورن کي سڏيو
 اَللّٰهُ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ۱۴ قَالَمْ يَسْتَجِیْبُوْا لَكُمْ فَاَعْلَمُوْا اَلَا اِنَّمَا
 جيڪڏهن توهان سچا آهيو، ۽ مسلمانو! جيڪڏهن اهي توهان جي ان ڳالهه جو جواب ڏيئي سگهن ته
 اَنْزَلَ بِعِلْمِ اللّٰهِ وَاَنْ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَهَلْ اَنْتُمْ مُّسْلِمُوْنَ ۱۵
 پر ۽ يقين ڪريو ته اهو الله جي علم سان ئي لٿو آهي ۽ هي ته ان کان سواءِ ڪو معبود آهي، ڇا هاڻي ته مڃيندؤ ۽ ۲۳
 مِّنْ كَانَ يُرِيْدُ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا وَزَيِّنٰتَهَا لَوْفٍ اِلَيْهِمْ اَعْمَالُهُمْ
 جيڪو دُنيا جي زندگي ۽ سڳيار طلبيندو هجي ۲۳ اسان ان مان انهن کي پرڻو ڀرو ڦل ڏينداسي
 فِيْهَا وَهُمْ فِيْهَا لَا يُحْسُوْنَ ۱۶ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ لَيْسَ لَهُمْ فِي
 ۲۴ ۽ ان پر ڪابه ڪي ڏيندي، اهي ئي آهن جن جي واسطي آخرت ۾ باه کان سواءِ
 الْاٰخِرَةِ اِلَّا النَّارُ وَحِطَ مَا صَنَعُوْا فِيْهَا وَبِطُلٌ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ۱۷
 ڪجهه به نه آهي ۽ ڇت تي ويڙجو ڪجهه ان مڪبر هٿاڻن ۽ سندن عمل ناپوڏ ۽ تباه ٿي ويا، ۲۵
 اَمَنَ كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّهِ وَيَتْلُوْهُ شَاهِدٌ مِّنْهُ وَمِنْ
 پر ۽ جيڪو پنهنجي رب جي طرف کان روشن دليل تي هجي ۲۵ ۽ ان تي الله جي طرف کان شاهد ٻاچي ڪا
 قَبْلُ كَتَبَ مُوْسٰى اِمَامًا وَرَحْمَةً ۱۸ اُولٰٓئِكَ يُؤْمِنُوْنَ بِهٖ وَمِنْ
 ۽ ان کان اڳي موسيٰ جو ڪتاب ۲۸ اڳيان ۽ رحمت، اهي ان تي ۲۵ ايمان رکن ٿا ۽ جيڪو
 يَكْفُرُ بِهٖ مِنَ الْاَحْزَابِ قَالَتَا مَوْعِدُهُٗ فَلَا تَكُ فِيْ فِرْيَةٍ
 ۽ ڪو ٻيو ان جو منڪر ٿيو ته پر ۽ باه ۽ ان جو واعدو آهي، اهي ٻه نذر توکي ان ۾ ڪو شڪ هئڻ نه
 مِّنْهُ اِنَّهُ اَحَقُّ مِّن رَّبِّكَ وَلٰكِنْ اَكْثَرُ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُوْنَ ۱۹
 گهڻي، بيشڪ اهو حق آهي تنهنجي رب جي طرف کان، پر گهڻا ماڻهو ايمان نٿا رکن.

منزل ۳

۳۸ يعني ستوريت.

۲۷ توهان کي ڪهڙي پرواه، جيڪڏهن ڪافر ڏيڄن يا مسخري

ڪن.

۲۸ مڪي جا ڪافر، قرآن ڪريم جي نسبت.

۲۹ چو ته انسان جيڪڏهن اهو ڪلام ٺاهي سگهي ٿو ته ان جو مثال

ٺاهڻ توهان جي طاقت کان ٻاهر ڏهون ٿو، توهان به عرب آهيو، فصيح

۽ بليغ آهيو، ڪوشش ڪريو.

۳۰ پنهنجي مدد جي لاءِ.

۳۱ هن ۾ ته هي ڪلام انسان جو ٺاهيل آهي.

۳۲ ۽ يقين ڪندؤ ته هي الله جي طرف کان آهي يعني قرآن جي بهري

ڏسڻ کان پوءِ ايمان ۽ اسلام تي ثابت رهو.

۳۳ ۽ پنهنجي گهٽ هستي، کان آخرت تي خطر ڏيکندو هجي.

۳۴ ۽ جيڪي عمل انهن دنيا جي طلب جي لاءِ ڪيا آهن، ان جو اجر

صحت، دولت، رزق جي ڪشادگي ۽ اولاد جي گهڻائي وغيره سان دُنيا

۾ ئي پرڻو ڪنداسين.

۳۵ شات نزول به، ضحاک چيو ته هي آيت مُشرڪن جي حق ۾

نازل ٿي، جيڪي آخرت جي ثواب جا

معتقد نه هئا پر اهي جهاد ۾ غنيمت جي مال حاصل ڪرڻ جي لاءِ شامل

ٿيندا هئا.

۳۶ اهو ان جهڙو ٿي سگهي ٿو؟ جيڪو دُنيا جي زندگي ۽ ان جو آزار

چاهيندو هجي، ايئن ڏاهي، انهن پنهنجي ۾ وقوف رکي آهي، روشن دليل

مان اهو عقلي دليل مراد آهي، جيڪو اسلام جي حقايت تي دلالت ڪري

۽ ان شخص مان، جيڪو پنهنجي رب جي طرف کان روشن دليل تي هجي،

اهي ٻه نذر توکي ان ۾ ڪو شڪ هئڻ نه

عبداللہ بن سلام رضی اللہ عنہ .

۳۷ ۽ ان جي صريح هجڻ جي شاهدي ڏئي، اهو شاهد قرآن ڪريم

آهي.

۳۸ يعني ستوريت.

۳۹ يعني قرآن شريف تي، ۲۶۹ حديث شريف ۾ آهي ته محراب سيد عالم صلي الله عليه وسلم جن فرمايو ته ان جو قسم جنهن جي قدرت جي هت ۾ مان محمد

(صلي الله عليه وسلم) جو سام آهي، هن امت جيڪو به هجي، يهودي هجي يا نصاري، جنهن کي به منهنجي خبر پئجي ۽ اهو منهنجي دين تي ايمان آڻڻ کان سواءِ مري وڃي، اهو ضرور

جهنمي آهي.

۱۱ ۱۱ ان جي لاءِ شريڪ ۽ اولاد ٺهڻا ئي. هن آيت مان ثابت ٿئي ٿو ته الله تعاليٰ تي ڪوڙ هئڻ بد ترين ظلم آهي.

۱۲ قيامت جي ڏينهن کانئن پنهنجا اعمال معلوم ڪيا ويندا ۽ نبي سڳورا ۽ ملائڪا مٿن شاهدي ڏيندا.

۱۳ بخاري ۽ مسلم جي حديث ۾ آهي ته قيامت جي ڏينهن، ڪافرن ۽ منافقن کي پوري مخلوق جي سامهون چيو ويندو ته هي اهي آهن جن پنهنجي رب تي ڪوڙ هنيو، ظالمن تي خدا جي لعنت، اهڙي طرح اهي پوري مخلوق جي سامهون خوار ڪيا ويندا.

۱۴ الله کي، جيڪڏهن اهو مٿن عذاب ڪرڻ لهرجي، چوڻ آهي ان قبضي ۾ ان جي ملڪيت ۾ آهن، مان ڪن ڀڄي سگهن ٿا. ۱۵ هوسندن مدد ڪن ۽ کين ان جي عذاب کان بچائون.

۱۶ چوڻ آهي، ماڻهن کي خدا جي واٽ کان روڪيو ۽ مڙس کان پوءِ ائين جو انڪار ڪيو.

۱۷ ۱۷ قتاده چيو ته اهي حق ٻڌڻ کان ٻوڙا ٿي ويا، پوءِ ڪا چڱائي جي ڳالهه ٻڌي ڪري، نفعو نه حاصل ڪن ۽ نه اهي قدرت جي نشانين کي ڏسي ڪري، فائدو حاصل ڪن ٿا.

۱۸ جڏهن جنت جي بجاءِ جهنم کي اختيار ڪيو.

۱۹ يعني ڪافر ۽ مومن.

۲۰ ۲۰ ڪافرن جي مثال آهي، جيڪو ڏسي نه ٻڌي، اهو ناقص آهي ۽ مومن ان جي مثال آهي، جيڪو ڏسي به ٿو، ٻڌي به ٿو، اهو ڪامل آهي، حق ۽ باطل ۾ امتياز رکي ٿو.

۲۱ هرگز نه آهي.

۲۲ ان جو مرڪب فرمايو.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ۖ أُولَٰئِكَ يُعْرَضُونَ

۱۱ ۱۱ ان کان وڌيڪ ظالم ڪير ٿيندو جيڪو الله تي ڪوڙ ٻڌي ٿو انهن کي سندن رب جي بارگاه ۾

عَلَىٰ رَبِّهِمْ وَيَقُولُ ٱللَّهُ هَٰؤُلَاءِ ٱلَّذِينَ كَذَبُواْ عَلَىٰ رَبِّهِمْ

پيش ڪيو ويندو ٿا ۽ شاهد چوڻ ٿا، هي آهن اهي جن پنهنجي رب تي ڪوڙ گهڙيا هئا

ٱللَّهُ عَلَى الظَّالِمِينَ ۚ ٱلَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنِ سَبِيلِ

۱۲ ۱۲ ٻڌو ظالمن تي خدا جي لعنت آهي ۱۳ جيڪي الله جي راه کان منع ڪن ٿا،

ٱللَّهُ وَيَبْعَثُونَهَا عِوَجًا ۚ وَهُمْ بِٱلْآخِرَةِ هُمْ كَفَرُونَ ۚ ۱۴ ۱۴ اُولَٰئِكَ لَمْ

۱۵ ۱۵ ان ۾ هير ٿيڻ چاهن ٿا ۽ اهي ئي آخرت جا منڪر آهن. اهي ٿڪائي

يَكُونُوا مُعْجِرِينَ فِي ٱلْأَرْضِ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِّن دُونِ ٱللَّهِ

۱۶ ۱۶ سگهندڙ آهن زمين ۾ ۱۷ ۱۷ الله کان سواءِ انهن جو ڪو حمايتي نهندو ۱۸

مِّنْ أَوْلِيَآءٍ يُضْعَفُ لَهُمُ ٱلْعَذَابُ مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ ٱلسَّمْعَ

۱۹ ۱۹ انهن کي عذاب تي عذاب ٿيندو ۲۰ اهي ته نه ٻڌي سگهندا هئا ۽ نه

وَمَا كَانُوا يَبْصُرُونَ ۚ ۲۱ ۲۱ اُولَٰئِكَ ٱلَّذِينَ خَسِرُواْ أَنفُسَهُمْ وَضَلَّ

۲۲ ۲۲ وري ڏسندا هئا، ۲۳ ۲۳ اهي ئي آهن جن پاڻ کي گمائي ۾ وڌو ۽ سندن

عَنهُم مَّا كَانُوا يَفْقَرُونَ ۚ ۲۴ ۲۴ لَا جَرَمَ لَهُمْ فِي ٱلْآخِرَةِ هُمْ

۲۵ ۲۵ من گهڙ ٿيڻ کانئن وسري ڏيون، بهرحال اهي ئي آخرت ۾ سڀني کان وڌيڪ

ٱلْأَخْسَرُونَ ۚ ۲۶ ۲۶ إِنَّ ٱلَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّٰلِحٰتِ وَٱخْبَتُواْ

۲۷ ۲۷ نفسان ۾ آهن، ۲۸ ۲۸ بيشڪ جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيائون ۽ پنهنجي رب

إِلَىٰ رَبِّهِمْ ۖ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ ٱلْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا خٰلِدُونَ ۚ ۲۹ ۲۹ مَثَلُ

۳۰ ۳۰ جي طرف رجوع ڪيائون، اهي ئي جنتي آهن اهي ان ۾ هميشه رهندا، ۳۱ ۳۱ بن نولن

ٱلْفَرِيقَيْنِ ۖ كَالْأَعْمَىٰ وَٱلْبَصِيرِ ۖ وَٱلسَّمِيعِ ۖ هَلْ يَسْتَوِينَ

۳۲ ۳۲ ۳۳ ۳۳ ۳۴ ۳۴ ۳۵ ۳۵ ۳۶ ۳۶ ۳۷ ۳۷ ۳۸ ۳۸ ۳۹ ۳۹ ۴۰ ۴۰

۴۱ ۴۱ ۴۲ ۴۲ ۴۳ ۴۳ ۴۴ ۴۴ ۴۵ ۴۵ ۴۶ ۴۶ ۴۷ ۴۷ ۴۸ ۴۸ ۴۹ ۴۹ ۵۰ ۵۰

نَذِيرٌ مُّبِينٌ ۝ اَنِ اتَّعَبْتُ وَلَا اِلٰهَ اِلَّا اَللّٰهُ اِنِّيْ اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ
 جِي وَاَسْطٰى مَلِكِيْلًا دِيَا رِيْدَ رَاھِيَا جَوَاللّٰھُ کَانَ سِرَافَ کُھَن جِي بِعَادَتِ نَحْبِرْ بِيَشْکَ مَوْنِ کِي خَوْفِ آھِي تُوھَان کِي
 يَوْمَ الْيَوْمِ فَقَالَ الْمَلَا الْذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا نَذِيرُكَ الْاَبَشْرُ
 سَمِيتِ وَارِي دِي نِيھَن جِي عَذَابِ جِي سِدَسْ قَوْمِ جِي سِدَارِ جِي خُفْضِ جِي سِدَارِ اَسَان دِي تُوکِي پَانِ جِي تَوَقُّفِ اَسَان
 مَثَلْنَا وَمَا نَذِيرُكَ اَتَّبَعَكَ اِلَّا الْذِينَ هُمْ اَرَادْنَا بِاَدٰى الرَّأْيِ وَ
 دَسُونِ تَا پَرِ اَسَان دِي تَنھِي پِيروي کُدي کُھَن کِي بَدَنَا دَسُونِ سَوَا اَسَان جِي کَمِينِ جِي دَسِ سِرِ سِرِي نَظَرِ تَا
 مَا نَذِي لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ بَلْ نَظُنُّكُمْ كَاذِبِينَ ۝ قَالَ
 دَسِ اَسَان پَارِ تِي تُوھَان جِي کَابِ نَفْسِيْلَتِ دَتَا دَسُونِ کُھَن بِلْکِ تُوھَان کِي دَسِ اَسَان کُھَن تَا سَمِجُو
 يَقَوْمُ اَرِيْتُمْ اَنْ كُنْتُ عَلَىٰ يَدَيْنِهِ مِنْ رَبِّيْ وَاسْتَنِي رَحْمَةً
 چِي اَمِنِ اِي مَنھِي قَوْمِ دِي تَوھَان جِي دَسِ اَسَان دِي دَلِيلِ تِي جَانِ دَسِ اَن مَوْنِ کِي پَانِ دَتَانِ
 مِنْ عِنْدِهِ فَعَسَيْتَ عَلَيْكُمْ اَلْزُمُكُمُوهَا وَاَنْتُمْ لَهَا كَرِهُونَ ۝
 رَحْمَتِ نَحْبِي پَرِ تُوھَان اَن کَانَ اَنْدَارِ اِي جَا اَن کَانِ کِي تُوھَان جِي کَلِي مِچْنِي پَرِ اِي چِي دِيونِ پَرِ تُوھَان بِيَا رِ
 وَ يَقَوْمُ لَا اَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَا لَا اِنْ اَجْرِي اِلَّا عَلَىٰ اَللّٰهِ
 هَجُو دَسِ اِي مَنھِي قَوْمِ مانِ تُوھَان کَانَ تِي تَلَا کُھَن دَسِ مَقَامِ دَسِ تُوھَان تَلَا مَنھِي جَوَالِ اَللّٰھِ تِي آھِي
 وَمَا اَنَا بِطَارِدِ الْذِينَ اٰمَنُوا اِنَّهُمْ مُّلقُوا رَبَّهُمْ وَلٰكِنِّي
 پَرِ مانِ مَلَا نِ کِي پَانِ کَانِ پَرِي کَرِ وَا رُو دِي اَمِيان تَلَا بِيَشْکَ آھِي مَنھِي رِبِ سَانِ مَلِ وَا رَاھَن دَسِ پَرِ مانِ
 اَرِيكُمْ قَوْمًا يَّجْهَلُونَ ۝ وَيَقَوْمُ مَنْ يَّصْرُفِي مِنَ اَللّٰهِ اِنْ
 تُوھَان کِي دِي تَجْتِ جَاهِلِ قَوْمِ سَهْمَانِ تُوھَان پَرِ اِي قَوْمِ مَوْنِ کِي اَللّٰھُ کَانَ کِيرِ بِيَا سِيْدَرِ جِي کُھَن دَسِ
 طَرَدْتَهُمْ اَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ وَلَا اَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَايِنُ اَللّٰهُ وَ
 مَوْنِ اَمِنِ کِي پَرِي کِيرِ چَانِ تُوھَان دِيَا دَتَا دِيو پَرِ مانِ تُوھَان کِي دِي تَرِ چَوَانِ تَمَوْنِ وَتِ اَللّٰھُ جَا خَزَانَا
 لَا اَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا اَقُولُ اِنِّيْ مَلِكٌ وَلَا اَقُولُ لِلَّذِينَ
 آھَن دِي مَن غَيْبِ جَانِ وَا نَانِ تَرِ دِي چَوَانِ تُوھَان مَلَا کُھَن اَمِيان تَلَا جِي جِي تُوھَان مَوْنِ
 تَذَرْنِي اَعْيُنُكُمْ لَنْ يُؤْتَيهُمُ اَللّٰهُ خَيْرًا اَللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا فِي
 اَيُونِ کُھَن تُوھَان مَنھِي اَمِنِ جِي وَا سَطِي اَمِنِ دِي تَرِ چَوَانِ تَزَالُ اَمِنِ کِي هَرِ کَرِ پِلَا دِي دِي دَسِ وَا اَللّٰھُ خَرِ جَانِ تَرِ جِي اَمِنِ

منزل ٣

٥٣ حضرت ابن عباس رضی اللہ تعالیٰ عنہما فرمایوۃ حضرت نوح علیہ
 السلام چالیس سال کان پورے مبعوث تیرے سادے اُنوسو سال پینہی قوم
 کی دعوت فرمائیند و رہیو پے طوفان کان پورے سب سال دُنیا مِ رہیو
 پورے سندس عمر هک هزار پینجاھ سال تھی ان کان سوا عوشریف جی
 متعلق بیاد نول آھن، (خازن)۔

٥٤ ان گمراھی مِ گمگمگون اُمّتون مبتلا تھی کُری، اسلام کان محروم
 رہیو، قرآن پاک مِچا و پچا و انھن جاتذکر آھن، هن اُمّت مِ
 بگمگم باد نصیب محبوب سید الانبیاء صلی اللہ علیہ وسلم جن کی ہند
 چوٹ تاپے هک جھڑائی جو فاسد خیال رکن تَا اللہ تعالیٰ انھن کی گمراھی
 کان پچائی۔

٥٥ کمین مان انھن جی مُراد اھی ماٹوھما، جیکی انھن جی نظر
 مِخسب دِند و رکند اھما پے حقیقت اھی آھی تانھن جو اھو چورِ خالص
 جھالت اھی، چوہ انسان جو مرتبہ دین جی اتباع پے رسول جی فرمانبردار
 سان آھی، مال، مرتبی پے دَندنی کی ان مِ دخل نہ آھی، دیندارنیک
 سیرت دَندنی واری کی گھٹتائی جی نظر سان دَس پے گھٹ سمجھ
 جھالت آھی۔

٥٦ یعنی غور پے فکر کان سوا۔

٥٧ مال پے ریاست مِ انھن جو اھو قول پے جھالت اھی، چوہ اللہ
 ورت پانھن جی لاء ایمان پے طاعت، فضیلت جو سب آھی، نہ مال پے ریاست
 دَس نبوت جی دعویٰ مِ تُوھان جی تابعان کی ان جی تصدیق پے

٥٨ جیسو مَنھنجی دعویٰ جی صداقت تی شاھد اھی۔

٥٩ یعنی نبوت عطا کئی، مال پے ان حجت کی ناپسند رکھو تَلَا
 یعنی رسالت جی تبلیغ تی، تَلَا جو تُوھان تی ان جواد اکو گرو تھی۔

٦٠ اھی حضرت نوح علیہ السلام انھن جی هن گالھ جی جواب مِ فرمایو
 مہ جیکی ماٹو چوند اھما اے نوح! زویل ماٹھن کی پینھنجی
 مجلس مان کیدی چڈیو تے جیئ اَسَان کي تُوھان جی مجلس مِ دیکھو
 کان شرم داپی، دَس پے اَن جی قُوب سان کامیاب تیندا پورے مان
 انھن کی کئین کیدی چڈیان، تَلَا ایمان وارن کی زویل چوڑا پے
 اَمِن جو قدر نہ تاقا کیر پے دَتا چاو تے اھی تُوھان کان پلا آھن،

٦١ حضرت نوح علیہ السلام جی قوم سندن نبوت مِ تے شہا
 کھاھما، هک شہبہ اھی تے مَ اَن تری لکھو عَلَيْنَا مِنْ فَضْلِ (لَا)

تُوھان مِ پینھنجی مٹان کاوڑا تے دتا لھون) یعنی تُوھان مال مِ دولت مِ اَسَان کان گھما دے آھو: ان جی جواب مِ حضرت نوح علیہ الصلوٰۃ والتسلیمات فرمایو لَا اَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَايِنُ اَللّٰھِ یعنی مان تُوھان کي دتو چوان تَمَوْنِ وَتِ اَللّٰھُ جَا خَزَانَا آھن، پورے تُوھان جو اھو اعتراض بلکل اجاب آھی، مان کڈھن مال جی فضیلت یاد نہ دِیاری پے دِیری دولت جی مان تُوھان کي امید کا نہ دِیاری پے پینھنجی دعوت کي مال سان گڈ نہ دِکیو: پورے تُوھان هن چوٹ جاکھن حقدار اھیو اَسَان تُوھان مِ کمالی فضیلت دتا لھون پے تُوھان جو اھو اعتراض صرف بیہود و آھی بوشہبہ نوح جی قومی کیرھو ما نَذِيرُكَ اَتَّبَعَكَ اِلَّا الْذِينَ هُمْ اَرَادْنَا بِاَدٰى الرَّأْيِ یعنی اَسَان دَتَا دَسُونِ تُوھان جی کُھَن پِروي کُھَن مِ، مگر اَسَان جی کمین سِرِ سِرِ نظر سان، مطلب اھی ہو تے اھی پے صرف ظاہر مِ مَوْنِ آھن، باطن مِ آھن، ان جی جواب مِ حضرت نوح علیہ السلام اھی فرمایو تَمَوْنِ دتو چوان تے مان غیب جانا تُوھان مِ اَحْکَامِ غیب تے مَبْنِي اھن تے جیئ تُوھان کي هن اعتراض کُھَن جو موقوم اھی، جڈھن مان اھو چوڑی نہ آھی تے پورے اھو اعتراض اجاب آھی پے شہیت مِ ظاہر جو تُوھان جی اعتبار آھی، انھي کُری تُوھان جو اعتراض بلکل اجاب آھی، لَا اَعْلَمُ الْغَيْبَ فرماتو مِ پَرِ قومی هک لطیف تعریف آھی تے کُھَن جی باطن تی حکم کون ان جرم آھی، جیکر غیب جو علم رکندو اھی، نبی هجی جی باوجود مان تان جی دعویٰ دِکی، تُوھان کُھَن تے طرچ چوڑا تے انھن دل سان ایمان دے آندو، تیون شہبہوان قوم جو اھی ہو تے مَ نَذِيرُكَ اَلَا بَشَرًا اَمَلْنَا کَیْفَ اَمِنِ اَسَان تُوھان کي پَانِ جی تُوھان مِ اَمَلُو دَسُونِ تَا، ان جی جواب مِ فرمایا مَنھن تے مان تُوھان کي اھی دتو چوان تے مان ملائک آھیا، یعنی مان پینھنجی دعوت کي پینھنجی ملائک هجی تی موقوف نہ کیرھو، جو تُوھان کي هن اعتراض جو موقوم اھی، جواب دے دیا ریوھا، جو اھی پَانِ کي ملائک چو را سیندا اھما پے بشر اَمَلُو کُری تُوھان جی اھو اعتراض پے باطل آھی۔

۶۵ چڱائي يا بُرائي ۽ اخلاص يا نفاق .

۶۶ يعني جيڪڏهن مان انهن جي ظاهري ايمان کي ڪوڙ وڪري انهن جي باطل تي الزام لڳايان ۽ انهن کي ڪڍي ڇڏيان .

۶۷ ۽ الحمد لله مان ظالمن مان هرگز نه آهيان پر ڪڏهن به نه ڪندس .

۶۸ ۽ عذاب .

۶۹ ان کي عذاب ڪرڻ کان يعني ڏان عذاب کي روضي سگهندو ۽ ڏان کان پڻ سگهندو .

۷۰ آخرت ۾ اهو ئي توهان جي عملن جو پورو ٿيندو .

۷۱ ۽ اهو ئي طرح خدا جي ڪلام ۽ ان جي حڪمن جي ڪانچن ٿا ۽ ان جي رسول تي بهتان مڙهن ٿا ۽ ان جي طرف لٽي جي نسبت ڪن ٿا ، جن جو صديق چئن ۽ ٻين ۽ قومي محبت سان ثابت ٿي چڪو آهي . تنهنڪري هاڻي انهن کي .

۷۲ ۽ ضرور ان جو وبال ايندو ۽ الحمد لله ائون سڄا آهيان پر ڪو به سمجهي ڇڏيو ته توهان جي تڪذيب جو وبال توهان تي پوندو .

۷۳ ۽ يعني ڪفر ۽ توهان جي تڪذيب ۽ توهان جي اڳ ۾ چوڻ هائڻ ۽ توهان جي دشمنن کان بدلي وٺڻ جو وقت اچي ويو .

۷۴ ۽ اسان جي حفاظت ۾ اسان جي تعليم سان .

۷۵ يعني انهن جي شفاعت ۽ عذاب جي دفع ٿيڻ ۽ انهن جو ٻڌڻ مقدور ٿي چڪو آهي .

۷۶ ۽ حديث شريف ۾ آهي ته حضرت نوح عليه السلام ، الله جي حڪم سان سڳ جاوڻ ٿوڪيا . ويهن سالن ۾ اهي وٽ تيار ٿيا ان عرصي ۾ مطلقاً ڪو به ڪم نه ٿيو ان کان اڳ جيڪي ٻار پيدا ٿي چڪا هئا سي بالغ ٿي ويا ۽ انهن به حضرت نوح عليه الصلوة و التسليمات جي دعوت قبل ڪرڻ کان انڪار ڪري ڇڏيو ۽ حضرت نوح عليه السلام ٻيڙي ٺاهڻ ۾ مشغول ٿي ويو .

۷۷ ۽ چوندا هئا اي نوح اڃا ڪير ٿا ، پاڻ فرمايائيندا هئا اهو ۽ مڪا ٺاهيان ٿو جيڪو پاڻي تي هلي . اهي ٻڌي ڪندا هئا چوڻ پاڻ اها ٻيڙي جهنگ ۾ ٺاهيندا هئا ، جتي پري پري تائين پاڻي ۾ ڏهو ۽ اهي ماڻهو مسخري سان هي به چوندا هئا ته ٻهريائين ته توهان ٻي ٻيڙي هاڻي ڇڏڻ تي ويو .

انفسهم ۽ اِنِي اِذَا لَبَسَ الظَّالِمِينَ ﴿٦٥﴾ قَالُوا يَنْبَغُ لَنَا نَحْنُ نَحْنُ

جي دلين ۾ آهي ائين ڪرڻ ضرور مان ظالمن مان هجان . نه چوڻ لڳا اي نوح تو اسان سان جهڳڙو ڪيو ۽

فَاكُنْتُمْ جَدَلًا فَاْتَيْنَا بِمَا تَعِدُنَا اِنْ كُنْتُمْ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿٦٦﴾

تو اسان جي ڳڙهه ۾ وڃي وئي اڄ جنهن ۽ ڪهڙن اسان کي ڊڄاء ڏيندو ۽ ٻيڙي ۾ آهيان جي تون سچو آهيان .

قَالَ اِنَّمَا يَأْتِيَكُمْ بِهٖ اِلٰهُ اِنْ شَاءَ وَمَا اَنْتُمْ بِمُعْجِزِيْنَ ﴿٦٧﴾

چيائين اهو ته الله توهان تي آيندو جيڪڏهن چاهي ۽ توهان کيس عاجز ڪري نه ٿا سگهيو . ۽

وَلَا يَنْفَعُكُمْ نَصْحِي اِنْ اَرَدْتُ اَنْ اَنْصَحَ لَكُمْ اِنْ كَانَ اِلٰهُ

توهان کي منهنجي نصيحت ڪرڻ نه ڏيندي جيڪڏهن مان توهان جي خبر ڪرڻ چاهان ته الله توهان جي

يُرِيْدُ اَنْ يُغْوِيَكُمْ هُوَ رُكْبَتُكُمْ وَالْيَهٗ تَرْجِعُوْنَ ﴿٦٨﴾ اَمْ يَقُولُوْنَ

گمراهي چاهي اهو توهان جو رب آهي ۽ انهيءَ جي طرف موٽايو ويندو . ۽ چا اهي چون ٿا ته ان ڏين

اَفْتَرٰهٗ قُلْ اِنْ اَفْتَرَيْتُ فَعَلٰى اِجْرَامِيْ وَاَنَا بِرَبِّيْ ؕ وَمَا

اسي پاڻ ٺاهيو آهي ۽ تون زماني جي مان ٺاهيو هوندو ته منهنجي ڪم مان ٿي آهي ۽ مان توهان جي گناهه کان

مُجْرِمُوْنَ ؕ وَاُدْخِلْنِيْ اِلٰى نُوْحٍ اِنَّهٗ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ

بي تعلق آهيان . ۽ نوح کي وڃي تير ته توهان جي قوم مان مسلمان نه ٿيندا

اِلَّا مَنْ قَدْ اٰمَنَ فَلَا تَبْتِغِ سَبَاطًا لِّمَا يَفْعَلُوْنَ ﴿٦٩﴾ وَاَصْنَعِ

مگر جيترايمان آڻي چڪا پر تون غم ڏڪرڻ تي جو ڪجهه اهي ڪن ٿا . ۽ ٻيڙو ٺاه

الْفُلْكَ بِاَعْيُنِنَا وَوْحَيْنَا وَاَلَا نَخَاطُبُنِيْ فِي الدِّينِ فَلَئِمَّ

اسان جي نظرين ۽ اسان جي حڪم سان ۽ ظالمن جي باري ۾ مون سان نه ڳالهائجان ۽

لَهُمْ مُّعْرَفُوْنَ ﴿٧٠﴾ وَيَصْنَعُ الْفُلْكَ ؕ وَكُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلَأْمُنْ

اهي ضرور ٻڌيا ويندا . ۽ نوح ٻيڙو ٺاهي ٿو ۽ جڏهن سندس قوم جا سردار وٽان نڪتا

قُوْبِهِ سَخِرُوا مِنْهُ قَالَ اِنْ سَخِرُوا مِنْنَا لَنَسْخُرَنَّكُمْ

ان تي ڪم ٿيڻ ۽ فرمايائين جيڪڏهن توهان اسان تي ڪم ٿا ته اسان به هڪ وقت توهان تي ڪم ٿيڻ

كَمَا سَخَّرُوْنَ ﴿٧١﴾ فَاَسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ؕ مَنْ يَّاتِيْهِ عَذَابٌ يُّخْزِيْهِ

توهان ڪم ٿا ۽ اجهرا رهان کي خبر پوي ٿي ته ڪنهن تي اچي ٿو اهو عذاب جيڪو ان کي خوار ڪري ڇڏي

۷۸ توهان کي هلاڪ ٿيندو ڏسي . ۷۹ ٻيڙي ڏسي ڪري ، روايت ٿيل آهي ته اها ٻيڙي ٻن سالن ۾ تيار ٿي . ان جي ٻيڙي تي سوکڙ ۽ ويڪرو پنجاهه گز ۽ اڇائي ٽيهه گز هئي . (ان ۾ ٻيا به قولا آهن) ان ٻيڙي ۾ ٽي طبقات ٺاهيا ريا . هيٺئين طبقي ۾ وحشي ، درندا ۽ ٻيٽ ۽ ٻين طبقي ۾ چرڻا ۽ ٻيا وغيره ۽ مٿين طبقي ۾ پاڻ حضرت نوح عليه السلام ۽ سندن ساٿي ۽ حضرت آدم عليه السلام جو جسم مبارڪ ، جيڪو عورتن ۽ مردن جي وچ ۾ حائل هو ۽ کائڻ وغيره جو سامان هو ۽ پکي به مٿين طبقي ۾ ئي هئا . (خازن ۾ مدارڪ) . ۸۰ دنيا ۾ اهو ٻڌڻ جو عذاب آهي .

وَيَجْلُ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ٢٩ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَقْرَبًا وَفَارَ
 الْكُتُورُ ٣٠ قُلْنَا احْمِلْ فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ
 جَرَشَ مَنِيرًا ٣١ اسان ڏيکارو ٻيڙي ۾ سوار ڪر هر جنس مان هڪ جو ٻيو نر ۽ ماد جن جي خلائق ڳالھ ۾ جيڪي
 إِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَمَنْ آمَنَ وَمَا آمَنَ مَعَهُ
 انهن کان سواءِ پنهنجي گهر وارن ۽ باقي مسلمانن کي ۽ ان سان گڏ مسلمان ۾ هئا
 إِلَّا قَلِيلٌ ٣٢ وَقَالَ ادْكُوا فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ فَرَجَهَا وَفَرَسَهَا ٣٣
 مگر ٿورا ۽ ٣٣ ۽ چيائين ان ۾ سوار ٿيو ۽ الله جي نالي سان آهي ان جو هلڻ ۽ ان جو پيش
 إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ٣٤ وَهِيَ تَجْرِي بِهِمْ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ ٣٥
 بيشڪ منهنجو رب ضرور بخشش وارو مهربان آهي ۽ اهو ٻيڙو انهن کي ڏي پيو جي پهاڙ جيئن موجن ۾ وڃي
 وَكَادَىٰ نُوحٌ ابْنَهُ وَكَانَ فِي مَعْزِلٍ يُبَيِّنُ ادْكَبْ مَعَنَا
 ۽ نوح پنهنجي پٽ کي سڏيو ۽ اهو ان کان هڪ پاسي هڻو ۽ منهنجا ٻچا مون سان سوار ٿي وڃ
 وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرِينَ ٣٦ قَالَ سَاوِي إِلَىٰ جَنْبِ يَعْصَمُنِي
 ۽ ڪافرن سان گڏ نه ٿي. ۳٦ چوڻ لڳو اجهو مان ڪنهن ٻيڙي ۾ ٻاهر ٿو وڃان ۽ اهو مون کي ڀائي کان
 مِنَ الْمَاءِ ٣٧ قَالَ لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِلَّا مَنْ رَحِمَ
 ٻچا ٿي وڻندو ۽ فرمايائين اڄ الله جي عذاب کان بچائڻ وارو ڪو ڪونهي ۽ مگر جنهن تي اهو رحم فرماي
 وَحَالٌ بَيْنَهُمَا النُّجُومُ فَأَنَّىٰ يُؤْتَوْنَ ٣٨ وَقِيلَ يَا أَرْضُ
 ۽ انهن جي وچ ۾ موج سنڌو ڪري ويئي ۽ پوءِ اهو ٻيڙن ۾ رهجي ويو. ۳٨ ۽ حڪم فرمايو ويو ته اي زمين
 ابْكِي مَاءُكَ وَاسْمَاءُ اقْلَبِي وَغِيضَ الْمَاءِ وَفُضِيَ الْأَمْرُ
 پنهنجي پاڻي جذب ڪري ڇڏي ۽ آسمان بارش کان رڪجي وڃي ۽ پاڻي سُڪي ويو ۽ ڪم پورو ٿي ويو
 وَأَسْتُوتْ عَلَىٰ الْجُودَىٰ وَقِيلَ بُعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ٣٩ وَ
 ۽ ٻيڙو ۽ جودِي جبل وٽ وڃي بيٺو ۽ فرمايو ويو ته ظالم ماڻهو پري هجن. ۽
 نَادَىٰ نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي وَإِنَّ وَعْدَكَ
 نوح پنهنجي رب کي پڪار پوءِ عرض ڪيائين منهنجا رب! منهنجي ٻڌه منهنجي گهر وارن مان آهي ۽ ۹۰ ۽ بيشڪ تنهنجو وعدو

منزل ٣

۸۴ يعني آخرت جو عذاب .

۸۵ عذاب ۽ هلاڪت جو .

۸۶ ۽ پاڻي ان مان جوش هٽيو تنور مان يا ساري زمين مراد آهي
 يا اهو ئي تنور جنهن ۾ ماني پچائي ويندي آهي . ان ۾ ٻه چند قول
 آهن : هڪ قول هي آهي ته اهو تنور پٿر جو هو حضرت حرامو ،
 جيڪو کيس ورڻي ۾ مليو هو ۽ اهو يا شام ۾ هو يا هندستان
 ۾ ۽ تنور جو جوش ۾ چڻ عذاب جي نشاني هئي .

۸۷ يعني انهن جي هلاڪت جو حڪم ٿي چڪو آهي ۽ انهن مان
 مراد سندن گهر واري واعدو جنهن ايمان نه آندو هو ۽ سندس
 پٽ ڪنعان آهي . اهڙي طرح حضرت نوح عليه السلام انهن
 سڀني کي سوار ڪيو . جانور وٽن ايندا هئا ۽ سندن ساڃهه نرڻي
 ۽ ڪاٻو مادي تي پوندو هو ۽ پاڻ سوار ڪندا ويندا هئا .

۸۸ مقاتل چيو ته ڪُلُ مرد ۽ عورتون ٻاهر هئا . ان ۾ ٻيا قول به
 آهن . صحيح تعداد الله تعاليٰ ڄاڻي ٿو . انهن جو تعداد ڪنهن صحيح
 حديث ۾ وارد نه آهي .

۸۹ هي چوڻدي ته .

۹۰ هن ۾ تعليم آهي ته ٻانهن کي گهري ته جڏهن ڪو ڪم ڪرڻ
 گهري ته بسم الله پڙهي پوءِ ان کي شروع ڪري ته جيئن ان
 ڪم ۾ برڪت ٿئي ۽ اهو چوڻ ڪاري جو سبب ٿئي . ضلڪ چيو ته
 جڏهن حضرت نوح عليه السلام گهرندو هو ته ٻيڙي هلي ته بسم الله
 فرمائيندو هو ته ٻيڙي هلندي هئي ۽ جڏهن چاهيندو هو ته ٻيڙي رهي
 ته بسم الله فرمائيندو هو ته ٻيڙي رهندي هئي .

۹۱ چاهيه ته ٻنهن ۾ راتيون آسمان مان مينهن وسندو رهيو ۽
 زمين مان پاڻي نڪرندو رهيو ايستائين جو سمورا جبل ٻڏي ويا .

۹۲ يعني حضرت نوح عليه السلام کان جدا هو سائن سوار نه ٿيون
 ۹۳ جو هلاڪ ٿي ويندين . اهو چيو ڪرو منافق . پنهنجي ڀيءُ
 وٽ پنهنجي پاڻ کي مسلمان ظاهر ڪندو هو ۽ باطن ۾ ڪافرن
 مان متفق هو (حسيني) .

۹۴ جڏهن طرفان پنهنجي انتها تي پهتو ۽ ڪافر ٻڏي ويا ته
 پوءِ الله جو حڪم آيو .

۹۵ ۽ ٻه مهينا پوري زمين جو طوفان ڪري .

۹۶ جيڪو موصل يا شام جي حدن ۾ واقع آهي . حضرت نوح عليه السلام ٻيڙي ۾ ڏهين رجب شريف جو رستو ۽ ڏهين محرر جي ٻيڙي جو جبل تي بيٺي . پوءِ پاڻ ان
 شڪر جو روزو رکيائين ۽ پنهنجن سمورن ساٿين کي به روزي جو حڪم فرمايائين . ۹۷ ۽ تومرن سان منهنجي ۽ منهنجي گهر وارن جي چوڻ ڪاري جو وعدو فرمايو آهي .

۹۸ پوء ان جيڪڙي حڪمت آهي. شيخ ابو منصور مارتريدي
رحمة الله عليه فرمايو ته حضرت نوح عليه السلام جو پٽ ڪنات
مناقت هونءِ سندس سامهون پاڻ کي مومن ظاهر ڪندو هو. جيڪڏهن
اهو پنهنجو ڪفر ظاهر ڪري ها ته پاڻ الله تعالى کان ان جي چوٽڪاري
جي دعاء گهري ها. (مداريڪ).

۹۹ هن مان ثابت ثبوت نسبي قرابت کان ديني قرابت وڌيڪ مضبوط
آهي. ۱۰۰ جواها گهرڻ جي قابل آهي يا نه آهي. ۱۰۱ انهن
برڪتن مان سندس اولاد ۽ سندس تابعدارن جي گهڻائي مراد
آهي. جو گهڻائي سان نبي سڳورا دين جا امام سندس نسل پاڪ
مان ٿيا. انهن جي نسبت فرمايائين ته اهي برڪتون. ۱۰۲ محمد
بن ڪعبه ٻڌايو ته انهن قورن ۾ قيامت تائين ٿيڻ وارو هر هڪ
مومن داخل آهي. ۱۰۳ ان مان حضرت نوح عليه السلام کان پوءِ
پيدا ٿيڻ وارا ڪافر ٿيڻ شروع ٿيا. جن کي الله تعالى انهن جي مقرر
وقت تائين عيش جي فراخي ۽ رزق جي ڪشادگي عطا فرمائيندو
فڪل آخرت ۾. ۱۰۴ اهو خطاب محبوس سيد عالم صلي الله
عليه وسلم جن کي فرمايائين. ۱۰۵ خبر ڏيڻ. ۱۰۶ پنهنجي قوم جي
ايدائش تي. جيئن حضرت نوح عليه السلام پنهنجي قوم جي ايدائش
تي صبر ڪيو. ۱۰۷ جو دنيا ۾ ڪامياب ۽ مدد وارا ۽ آخرت ۾
ثواب ۽ اجر وارا. ۱۰۸ نبي ٻڌايو موڪليو حضرت هود
عليه السلام کي (يا ۽) سب جي اعتبار سان فرمايو ويو.
انهي ڪري حضرت مترجم قدس سره ان لفظ جو ترجمو قور ڪيو
اَعْلَى الله مَقَامَهُ. ۱۰۹ ان جي توحيد جا معتقد هو. ان سان
گڏ ڪنهن کي شريڪ نه ڪيو. ۱۱۰ جو پٽن کي خدا جو شريڪ
ٻڌايو. ۱۱۱ جيتوڻيڪ رسول تشریف فرما ٿيا. سڀني پنهنجن
قورن کي اهوئي فرمايو ۽ خالص نصيحت اها ئي آهي. جيڪا ڪنهن
لالچ کان نه هجي. ۱۱۲ ايترو سمجهي سگهيو ته جيڪو صرف
بي غرض نصيحت ڪري ٿو. اهو يقيناً خير خواه ۽ سچو آهي. باطل ڪار
جيڪر ڪنهن کي گمراه ڪري ٿو. ضرور ڪنهن نه ڪنهن غرض ۽ ڪنهن
نه ڪنهن مقصد کان ڪري ٿو. ان سان حق ۽ باطل ۽ آساني سان
تمييز ڪري سگهجي ٿي. ۱۱۳ ايمان آڻي. جڏهن عادي قوم حضرت
هود عليه السلام جي دعوت قبول نه ڪئي ته تهن الله تعالى انهن

حَقٌّ وَأَنْتَ أَحْكَمُ الْحَكَمِينَ ۱۰۰ قَالَ يَنْفِرُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ ۱۰۱

سچو آهي ۽ تون سمورن کان وڌو حڪمران واهين. ۹۸ فرمايائين اي نوح اهو تنهنجي گهر مان نڪرڻ لاءِ آهي. ۹۹
انه عمل غير صالح ۽ ۱۰۰ فلا تَسْلُنَ مَالَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ ۱۰۱

بيشڪ انهيءَ جا ڪوڙي خالائي جا آهن. پوءِ مون کان اهو سوال نه ڪر جنهن جو توکي علم آهي ۱۰۱
أَعْظَمُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ ۱۰۲ قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ

بيشڪ مان توکي نصيحت ٿو ڪر. پاڻ تون نادان نه ٿي ۽ عرض ڪيائين منهنجي بيماني تنهنجي پناهه ٿي گهران
أَسْأَلُكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَلَا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ

جو توکان اها شيءَ گهران جنهن جو مون کي علم نه آهي ۽ جيڪڏهن تومن کي معاف نه ڪري ۽ مهرباني ڪري
الْخَسِرِينَ ۱۰۳ قِيلَ يَنْفِرْ أَهْبِطْ بِسَلَامٍ مِّنَّا وَبَرَكَاتٍ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ

رهجي ويندو. فرمايو ويو اي نوح ٻيڙي مان له. اسان جي طرف کان سلام ۽ برڪتون ۽ توتي ۽ تون سان گڏ ڪجهه
أَمِيرٌ مِّنْ مَّعَكَ وَأَمْرٌ سَنَنْتَهُمْ فَمَنْ يَسْمَعُ مَنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ ۱۰۴

جماعت تي ۱۰۴. ڪي گهرو آهي انهن جي ان اڏاوت ۽ نفوذ ۽ ڏيندا اسان جي اڳي طرفان ڏنل عذاب ۽ سزا
تِلْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهَا إِلَيْكَ مَا كُنْتَ تَعْلَمُهَا أَنْتَ وَلَا قَوْمُكَ

اهي غيب جون خبرون اسان تنهنجي طرف وحي ڪيون ٿا ته انهن کي تون ڄاڻندو هئين نه تنهنجي قوم ان ۾ اڳي
مِنْ قَبْلِ هَذَا أَفَصَبِّرْ ۱۰۵ الْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ۱۰۶ وَإِلَىٰ عَادِ أَخَاهُمْ

پوءِ تون صبر ڪر. بيشڪ چڱي پڇاڙي پهرين کان ئي آهي. ۱۰۵ ۽ عادي طرف ان جي هم قوم
هُودًا ۱۰۷ قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا

هود کي ۱۰۷ چيائين اي منهنجي قوم الله جي عبادت ڪريو ۱۰۸ ان کان سواءِ توهان جو ڪوبه ٻيو ڌڻو نه آهي فقط ڪو
مُفْتَرُونَ ۱۰۹ يَقَوْمُ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ

گهڙيو ۱۰۹ اي منهنجي قوم! مان ان تي توهان کان ڪابه مزدوري نه گهران. منهنجي اجرت انهيءَ جي ذمي آهي
الَّذِي فَطَرَنِي أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۱۱۰ وَيَقَوْمِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ

جنهن مرن کي پيدا ڪيو ۱۱۰ پوءِ چا توهان کي عقل نه آهي ۱۱۱ اي منهنجي قوم پنهنجي رب کان معافي گهر ۱۱۲ پوءِ ان جي طرف
ثَوْبُوا إِلَيْهِ يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً إِلَىٰ

رجوع ڪريو. توهان تي زور جو پاڻي موڪليندو ۽ توهان ۾ رجعتي طاقت آهي انهيءَ کان وڌيڪ ٿيندو ۱۱۳

منزل ۳

جي ڪفر جي سبب تن سان تائين برسات (۽ وسائي) موقوف ڪري ڇڏي ۽ سخت ٽوڪر ظاهر ٿيس ۽ انهن جي عورتن کي سنڌي ڪري ڇڏيو جڏهن اهي ماڻهو گهڻو پریشان ٿيا ته حضرت
هود عليه السلام وعدو فرمايو ته جيڪڏهن اهي الله تي ايمان آڻين ۽ ان جي رسول جي تصديق ڪن ۽ ان جي حضور ۾ توبه ۽ استغفار ڪن ته پوءِ الله تعالى برسات موڪليندو
۽ انهن جي زمين کي سرسبز ۽ شاداب ۽ تازو ڪري ڏيندو ۽ عطا فرمائيندو ۽ پڻ قوت ۽ اولاد ڏيندو. حضرت امام حسن رضی اللہ تعالیٰ عنہ هڪ ڀيري امير معاويه وٽ تشریف
وٺي ويو. امير معاويه جي ملازم کيس چيو ته مان مالدار آهيان، مگر مون کي اولاد ڪانهي، مون کي ڪا هٿي شيءِ ٻڌايو. جنهن سان مون کي الله تعالیٰ اولاد ڏئي. پاڻ فرمايائين
استغفار پڙهندو ڪر. ان استغفار جي ايتائين ڪثرت ڪئي، جو روزانو ست سؤ ڀيرا استغفار پڙهڻ لڳو. ان جي برڪت سان ان شخص جا ڌو پٽ ٿيا. اها خبر حضرت امير
معاويه کي پئي تان شخص کي فرمايائين ته تون حضرت امام کان هي معلوم ڪر. ڪي ته اهو عمل حضور اقدس ڪٿان فرمايو. پئي پيري ڇڏيو ته ان شخص کي امام سان نيا حاصل ٿيو
ته ان اهو معلوم ڪيو. حضرت امام حسن فرمايو ته تو حضرت هود ڄڻ نه ٻڌو. جيڪو ان فرمايو يَزِدْكُمْ قُوَّةً إِلَىٰ قُوَّتِكُمْ ۽ حضرت نوح عليه السلام جي هي ارشاد
يُزِدْكُمْ بِأَمْوَالِكُمْ وَبَنِينَ. فائدو. رزق جي ڪشادگي ۽ اولاد جي حاصل ڪرڻ جي لاءِ استغفار جو ڪثرت سان پڙهڻ قرآني عمل آهي. ۱۱۴ مال ۽ اولاد سان گڏ.

قَوْمِكُمْ وَلَا تَنْتَوُوا فُجْرَيْنِ ۝١٧ قَالُوا يَهُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَمَا

۝۱۷ چوڻ لڳا ته هود! تون ڪو به دليل کڻي اسان وٽ نه آيو آهين ۽ ڪا

مُحْنُ بِتَارِكِي الْهَيْتَانِ عَنْ قَوْلِكَ وَمَا أَخْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ۝١٨

۝۱۸ اسان فقط تنهنجي چوڻ تي پنهنجن خدائن کي ڇڏڻ وارا نه آهيون، نه ئي توهان جي ڪالم جو يقين ڪريون.

إِنْ تَقُولُ إِلَّا اعْتَرَاكَ بَعْضُ آلِهَتِنَا بِسُوِّ قَالَ إِنْ تَشْهَدُ اللَّهُ

اسان نه ائين چونداسي ته اسان جي ڪنهن خدا جي توکي بري نظر لڳي آهي ۽ چيائين مان الله کي شاهد نٿو ڪريان

وَأَشْهَدُ وَأَنْتَ يَرِيءُ ۝١٩ مِمَّا أَشْتَرُونَ مِنْ دُونِ فَكَيْدٍ دُونِ جَبِيحًا

۝۱۹ توهان سمون شاهد رهو ته تان بيزار آهيان انهن سمون کان جن کي الله کان سواءِ توهان شريڪ ٺاهيندا آهين توهان سمون گڏو گڏ جي

ثُمَّ لَا تَنْظُرُونَ ۝٢٠ إِنْ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبُّكُمْ مَا مِنْ

منهنجي خلاف سازش سائو ۽ سٺو ۱۲۰ پوءِ مهلت ۽ ڌڻو ۱۲۱ مون الله تي ۽ ٻي سروسر ڪيو جيڪو منهنجو ۽ توهان جو رب آهي

دَابَّةٍ إِلَّا هُوَ اخذنا بِمَا صَدَقْنَا ۝٢١ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝٢٢

ڪا به چرند وڙهي نه آهي ۽ ڪنهن به پيشاني ان جي قبضي قدر نه هجي، بيشڪ منهنجو رب سڌي رستي تي ملندو آهي.

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ مَا أَرْسَلْتُ بِهِ إِلَيْكُمْ وَيَسْتَخْلِفُ رَبِّي

پوءِ جيڪڏهن توهان منهن ڦيريو ته پوءِ توهان کي ٻي ڀيري چڪر آيا جيڪي مون کي ڏيئي موڪليو ويو ۱۲۲ ۽ منهنجو رب توهان جي

قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّونَ شَيْئًا ۝٢٣ رَبِّي عَلَى كُلِّ شَيْءٍ

جاو ۽ ٻين کي آڻيندو ۱۲۳ ۽ توهان ان جو ڪجهه به بگاڙي نه سگهجو ۱۲۴ بيشڪ منهنجو رب هر شيءِ تي نگرهان

حَفِظٌ ۝٢٤ وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَحْنُ الْغَالِبُونَ ۝٢٥ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَ رَحْمَةٍ

آهي ۱۲۵ ۽ جڏهن اسان جو حڪم آيو اسان هود ۽ ان سان گڏ مسلمانن کي ۱۲۶ پنهنجي مهرباني سان

مِنَّا وَنَحْنُ نَهْمُ مِنَ عَذَابٍ غَلِيظٍ ۝٢٦ وَتِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ الَّتِي

بچائي ورتي ۱۲۷ ۽ انهن کي ۱۲۸ سخت عذاب کان نجات ڏني. ۽ هي عاد واما آهن ۱۲۹ جن پنهنجي

بِأَيِّتِ رَبِّهِمْ وَعَصَوْا رُسُلَهُ وَاتَّبَعُوا أَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ۝٣٠

رب جي آيتن جو انڪار ڪيو ۽ سندس رسولن جي نافرماني ڪئي ۽ پٺيان لڳا رهڻ ڌرم سرڪش جي حڪم جي.

وَاتَّبَعُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً ۝٣١ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ ۝٣٢ إِنْ عَادُوا

۽ انهن جي پٺيان پئي هن دنيا ۾ لعنت ۽ قيامت جي ڏينهن ۾ ۱۳۰ ۽ ۱۳۱ ۽ ۱۳۲ عاد واما پنهنجي

منزل ۳

۱۱۶ منهنجي دعوت کان.

۱۱۷ جيڪر توهان جي دعوت جي صحت تي دلالت ڪندو هجي ۽ اها

ڳالهه انهن بلڪل غلط ۽ ڪوڙي چئي هئي، حضرت هود عليا السلام

انهن کي جيڪي معجزا ڏيکاريا هئا، تن سڀني کان ڦري ويا.

۱۱۸ يعني توهان بڻن کي برڻ چئو ته ان ڪري انهن توهان کي

ڊيرانو ڪري ڇڏيو، مولد هي آهي ته هاڻي جيڪي ڪجهه چئو ته اهي

ڊيرانو ڏيندا آهن، جنهن ڳالهه توهان (معاذ الله).

۱۱۹ يعني توهان ۽ اهي، جن کي توهان معبود سمجهو ته، سڀئي مٺي

ڪري مون کي نقصان پهچائڻ جي ڪوشش ڪريو.

۱۲۰ مون کي توهان جي معبودن ۽ توهان جي مڪارين

جي ڪا پرواهه نه آهي ۽ مون کي توهان جي شوڪت ۽ قوت کان ڪو

انديشو نه آهي جن کي توهان معبود چئو ته اهي جماد جي جان آهن،

ڏکڻن کي نفعو پهچائي سگهن ٿا، ۽ نقصان، انهن جي ڪهڙي حقيقت

جو اهي مون کي ديوانو ڪري سگهن. اهو حضرت هود عليه السلام جو

معجزو آهي، جو پاڻ هڪ زبردست سرڪش ۽ قوت ۽ شوڪت واري

قورم کي، جيڪا سندس خون جي سياسي ۽ جان جي دشمن هئي، اهڙي

قسم جا ڪلاما فرمايا ۽ اصل خوف ۽ ڏکڻن ۽ اها قوم انتهائي عداوت

۽ دشمني جي باوجود کيس نقصان پهچائڻ کان عاجز رهي.

۱۲۱ هن ۾ ٻي آدم ۽ حيران سڀا ۾ ويا.

۱۲۲ يعني اهو سڀئي جو مالڪ آهي ۽ سڀني تي غالب، قادر و مقرر آهي.

۱۲۳ ۽ حجت ثابت ٿي چڪي.

۱۲۴ يعني جيڪڏهن توهان ايمان کان منهن ڦيريو ۽ جيڪي احڪام

مان توهان جي طرف آندا آهن، تن کي قبول نه ڪريو ته پوءِ الله تعاليٰ توهان

کي هلاڪ ڪندو ۽ توهان جي جاءِ تي هڪ ٻي قورم کي توهان جي شهرن

۽ مان جو والي بڻائيندو، جيڪي ان جي ترجيد جي معتقد هجن ۽ ان جي

عبادت ڪن.

۱۲۵ چو ته اهو ان کان پاڪ آهي، جو ان کي ڪو نقصان پهچي سگهي

انهن کي توهان جي منهن ۾ مڙڻ جو جيڪو نقصان آهي، سو توهان کي

پهچندو.

۱۲۶ ۽ ڪنهن جو قول و فعل ان کان لڪل نه آهي. جڏهن هود

جي قوم نصيحت قبوليندڙن تي ڌڙيو ته تيرن جي بارگاهه کان

انهن جي عذاب جو حڪم نافذ ٿيو. ۱۲۷ جن جو تعداد چار هزار هو. ۱۲۸ ۽ عادي قورم کي هراجي عذاب سان هلاڪ ڪري ڇڏيائين. ۱۲۹ يعني جيئن مسلمانن کي دنيا جي

عذاب کان بچايائين، ايئن ئي آخرت جي. ۱۳۰ هي خطاب آهي محبوب سيد الانبياء صلي الله عليه وسلم جن جي امت کي ۽ تِلْكَ اشارو آهي قوم عادي قبرن ۽ نشانن جي

طرف. مقصد هي آهي ته زمين تي هلو، انهن کي ڏسو ۽ عبرت حاصل ڪريو.

۱۳۱. موکلبو ته پوء حضرت صالح عليه السلام انهن کي ڏٺو ۽ ۱۳۲. ۽ اُن جي وحدانيت مڃو .
۱۳۳. صرف اهو ئي عبادت جي لائق آهي . چو ته .
۱۳۴. توهان جي ڏاڏي حضرت آدم عليه السلام کي ان مان پيدا ڪري ۽ توهان جي نسل کي اصلي نطفن جي مادن کي ان مان بنا ئي ڪري .
۱۳۵. ۽ زمين کي توهان سان آباد ڪيائين . ضحاک استعمر ڪم جي معنيٰ آهي بيان ڪئي آهي توهان کي وڏيون عمريون ڏنائين ايستائين جو انهن جون عمريون تن سؤ سالن کان وٺي هزار سالن تائين پهتيون .
۱۳۶. ۽ اسان اميد ڪندا هئاسون توهان اسان جاسر ورتيندؤ چو ته توهان ڪمزورن جي ڪندا هيو . فقيرن تي سفاقت وڌائيندا هيو . جڏهن پاڻ توحيد جي دعوت ڏنائين ۽ ٻئي جون راويون بيان ڪيائين ته پوءِ قوم جون اميدون کائس منقطع ٿي ويون ۽ چوڻ لڳا .
۱۳۷. حڪمت ۽ نبوت عطا ڪئي .
۱۳۸. رسالت جي تبليغ ۽ بت پرستي کان روڪڻ ۾ .
۱۳۹. يعني مون کي توهان جي ترقي جو اچار وڌيڪ تجربو ٿيندو .
۱۴۰. ته جي قوم حضرت صالح عليه السلام کان معجزو طلب ڪيو هو جنهن جيسان سورة اعراف ۾ ٿي چڪو آهي . پاڻ الله تعاليٰ کان دعا گهريائين ته پوءِ توهان الله تعاليٰ جي حڪم سان ان تي پيدا ٿي . اها انهيءَ انهن جي لاءِ آيت ۽ معجزو هئي . هن آيت ۾ انهيءَ جي متعلق احڪام اشارو فرمايو آهي ته ان کي زمين ۾ ڇڏي ڏيو ۽ ڪا تڪليف نه پهچي . روزن دنيا ۾ عذاب ۾ گرفتار ٿيندو ۽ مهلت نه هوندو .
۱۴۱. الله تعاليٰ جي حڪم جي مخالفت ڪئي ۽ اربع جي دينين .
۱۴۲. يعني جمعي تائين . جيڪو به دنيا جو عيش ڪرڻ آهي سوڪري وٺي ۽ چيخري دينين توهان تي عذاب ايندو . پهرئين دينين توهان جا منهن ٽڪائي ويندا ۽ دينين ڳاڙها ۽ نئين دينين يعني جمعي دينين ڪاڙ ۽ چنڇر جي دينين عذاب ايندو .
۱۴۳. اهڙي طرح ايئن ٿي تين . ۱۴۴. انهن مصيبتن کان .

كُفَرًا رَبَّهُمْ ۖ اَلَا بَعْدَ الْعَادِ تَوْمَهُوْدٌ ۚ ۽ اَلِي شُوْدَا خَا هَمْ صَلِحَا م
رب جو انڪار ڪيو . خبردار هو جي قوم عاد وارا پري هجن . ۽ ته جي طرف انهن جي هم قوم
قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِّنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُ ۚ هُوَ اَلَّذِي اَنْشَاَكُمْ مِّنَ
صالح کي ۱۳۱ چيائين اهي منهنجي قوم الله جي عبادت ڪيون ۱۳۲ ان کان سواءِ توهان جو ڪو معبود آهي انهيءَ
اَلْاَرْضِ ۚ وَاسْتَعْمَرَ كُمْ فِيْهَا فَاسْتَغْفِرُوْهُ ثُمَّ تَوْبُوا اِلَيْهِ ۚ اِنَّ رَبِّيْ
توهان کي زمين ۾ پيدا ڪيو ۽ انهيءَ توهان کي آباد ڪيائين ۱۳۳ ان کان معافي گهرو ۽ ان جي طرف رجوع ڪريو
قَرِيْبٌ مُّجِيْبٌ ۚ ۱۳۴ قَالُوْا اِيْضَلُّكُمْ فَكُنْتُمْ فِتْنًا مَّرْجُوًّا قَبْلَ هٰذَا
بيشڪ منهنجو رب قريبي آهي دعا ٻڌندڙ چوڻ لڳا اهي صالح ! هن کان اڳ ته توڻ انهن لائق ۽ معلوم ٿيندڙ هئين
اَتَنهٰذَا اَنْ تَعْبُدَا مَا يَعْْبُدُ اٰبَاؤُنَا ۚ وَاِنَّا لَفِيْ شَكٍّ مِّمَّا تَدْعُوْنَا
۱۳۶ اها توڻا کي هن کان منع ڪرڻ لڳا اسان پنهنجن اباڻن جي معبودن جي پڄاڻي ۽ بيشڪ جنهن ڳالهه توڻا اها کي
اِلَيْهِ قَرِيْبٌ ۚ ۱۳۷ قَالَ يَقَوْمِ اَرَأَيْتُمْ اِنْ كُنْتُمْ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِّنْ رَبِّيْ
سڏين ته ان ٻڌو ۽ ۱۳۸ ۽ ۱۳۹ ۽ ۱۴۰ چيائين اهي منهنجي قوم ٻڌو ته جيڪو ۱۴۱ انهيءَ رب جي طرفان دليل تي هجان
وَاَتُنٰى مِنْ رَّحْمَةٍ مِّنْ يَّبْنُورُنِيْ مِنَ اللّٰهِ اِنْ عَصَيْتُمْ ۚ فَمَا
انهيءَ مون کي پنهنجي خاص رحمت غشي هجي ۱۴۲ ته مون کي الله کان ڪير بچائيندو جيڪو تنهن سڏي انهيءَ ۱۴۳
تَزِيْدٌ وَّ نٰنِيْ غَيْرُ تَخْسِيْرٍ ۚ ۱۴۴ وَ يَقَوْمِ هٰذَا مَا كَاَنَّهُ اللّٰهُ لَكُمْ اِيَّاهُ
پوءِ توهان ٽنهيءَ کان سواءِ منهنجو ڪجهه به نه ٿيندو ۱۴۵ اهي منهنجي قوم الله جي ڏاڏي آهي توهان جي واسطي نشاني
فَذَرُوْهَا تَاْكُلْ فِىْ اَرْضِ اللّٰهِ وَلَا تَسْوَءْ بِسُوْءِ فِىْ اخَذِكُمْ
پوءِ ان کي ڇڏي ڏيو ته الله جي زمين ۾ ڪا به پيئي ۽ ان کي تڪليف نه پهچي ۽ ۱۴۶ هت ڏلا جو ڏنو اوهان کي جلدي
عَذَابٌ قَرِيْبٌ ۚ ۱۴۷ فَعَقَرُوْهَا فَقَالَ تُشْكِرُوْنَ فِىْ دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ
۱۴۸ وارو عذاب پهچندو . ۱۴۹ پوءِ انهن ۱۵۰ انهيءَ ٻڌو ۽ ۱۵۱ ۽ ۱۵۲ چيائين توهان تي صالح انهن کي چيو ته ۱۵۳ تي توهان پنهنجي گهرن
اَيَّامُ ذٰلِكَ وَعَدُّ غَيْرُ مَكْذُوْبٍ ۚ ۱۵۴ فَلَمَّا جَاءَ اَقْرَبًا نَّجِيْنًا صَلِحَا
۱۵۵ ۽ ۱۵۶ ۽ ۱۵۷ ۽ ۱۵۸ ۽ ۱۵۹ ۽ ۱۶۰ ۽ ۱۶۱ ۽ ۱۶۲ ۽ ۱۶۳ ۽ ۱۶۴ ۽ ۱۶۵ ۽ ۱۶۶ ۽ ۱۶۷ ۽ ۱۶۸ ۽ ۱۶۹ ۽ ۱۷۰ ۽ ۱۷۱ ۽ ۱۷۲ ۽ ۱۷۳ ۽ ۱۷۴ ۽ ۱۷۵ ۽ ۱۷۶ ۽ ۱۷۷ ۽ ۱۷۸ ۽ ۱۷۹ ۽ ۱۸۰ ۽ ۱۸۱ ۽ ۱۸۲ ۽ ۱۸۳ ۽ ۱۸۴ ۽ ۱۸۵ ۽ ۱۸۶ ۽ ۱۸۷ ۽ ۱۸۸ ۽ ۱۸۹ ۽ ۱۹۰ ۽ ۱۹۱ ۽ ۱۹۲ ۽ ۱۹۳ ۽ ۱۹۴ ۽ ۱۹۵ ۽ ۱۹۶ ۽ ۱۹۷ ۽ ۱۹۸ ۽ ۱۹۹ ۽ ۲۰۰ ۽ ۲۰۱ ۽ ۲۰۲ ۽ ۲۰۳ ۽ ۲۰۴ ۽ ۲۰۵ ۽ ۲۰۶ ۽ ۲۰۷ ۽ ۲۰۸ ۽ ۲۰۹ ۽ ۲۱۰ ۽ ۲۱۱ ۽ ۲۱۲ ۽ ۲۱۳ ۽ ۲۱۴ ۽ ۲۱۵ ۽ ۲۱۶ ۽ ۲۱۷ ۽ ۲۱۸ ۽ ۲۱۹ ۽ ۲۲۰ ۽ ۲۲۱ ۽ ۲۲۲ ۽ ۲۲۳ ۽ ۲۲۴ ۽ ۲۲۵ ۽ ۲۲۶ ۽ ۲۲۷ ۽ ۲۲۸ ۽ ۲۲۹ ۽ ۲۳۰ ۽ ۲۳۱ ۽ ۲۳۲ ۽ ۲۳۳ ۽ ۲۳۴ ۽ ۲۳۵ ۽ ۲۳۶ ۽ ۲۳۷ ۽ ۲۳۸ ۽ ۲۳۹ ۽ ۲۴۰ ۽ ۲۴۱ ۽ ۲۴۲ ۽ ۲۴۳ ۽ ۲۴۴ ۽ ۲۴۵ ۽ ۲۴۶ ۽ ۲۴۷ ۽ ۲۴۸ ۽ ۲۴۹ ۽ ۲۵۰ ۽ ۲۵۱ ۽ ۲۵۲ ۽ ۲۵۳ ۽ ۲۵۴ ۽ ۲۵۵ ۽ ۲۵۶ ۽ ۲۵۷ ۽ ۲۵۸ ۽ ۲۵۹ ۽ ۲۶۰ ۽ ۲۶۱ ۽ ۲۶۲ ۽ ۲۶۳ ۽ ۲۶۴ ۽ ۲۶۵ ۽ ۲۶۶ ۽ ۲۶۷ ۽ ۲۶۸ ۽ ۲۶۹ ۽ ۲۷۰ ۽ ۲۷۱ ۽ ۲۷۲ ۽ ۲۷۳ ۽ ۲۷۴ ۽ ۲۷۵ ۽ ۲۷۶ ۽ ۲۷۷ ۽ ۲۷۸ ۽ ۲۷۹ ۽ ۲۸۰ ۽ ۲۸۱ ۽ ۲۸۲ ۽ ۲۸۳ ۽ ۲۸۴ ۽ ۲۸۵ ۽ ۲۸۶ ۽ ۲۸۷ ۽ ۲۸۸ ۽ ۲۸۹ ۽ ۲۹۰ ۽ ۲۹۱ ۽ ۲۹۲ ۽ ۲۹۳ ۽ ۲۹۴ ۽ ۲۹۵ ۽ ۲۹۶ ۽ ۲۹۷ ۽ ۲۹۸ ۽ ۲۹۹ ۽ ۳۰۰ ۽ ۳۰۱ ۽ ۳۰۲ ۽ ۳۰۳ ۽ ۳۰۴ ۽ ۳۰۵ ۽ ۳۰۶ ۽ ۳۰۷ ۽ ۳۰۸ ۽ ۳۰۹ ۽ ۳۱۰ ۽ ۳۱۱ ۽ ۳۱۲ ۽ ۳۱۳ ۽ ۳۱۴ ۽ ۳۱۵ ۽ ۳۱۶ ۽ ۳۱۷ ۽ ۳۱۸ ۽ ۳۱۹ ۽ ۳۲۰ ۽ ۳۲۱ ۽ ۳۲۲ ۽ ۳۲۳ ۽ ۳۲۴ ۽ ۳۲۵ ۽ ۳۲۶ ۽ ۳۲۷ ۽ ۳۲۸ ۽ ۳۲۹ ۽ ۳۳۰ ۽ ۳۳۱ ۽ ۳۳۲ ۽ ۳۳۳ ۽ ۳۳۴ ۽ ۳۳۵ ۽ ۳۳۶ ۽ ۳۳۷ ۽ ۳۳۸ ۽ ۳۳۹ ۽ ۳۴۰ ۽ ۳۴۱ ۽ ۳۴۲ ۽ ۳۴۳ ۽ ۳۴۴ ۽ ۳۴۵ ۽ ۳۴۶ ۽ ۳۴۷ ۽ ۳۴۸ ۽ ۳۴۹ ۽ ۳۵۰ ۽ ۳۵۱ ۽ ۳۵۲ ۽ ۳۵۳ ۽ ۳۵۴ ۽ ۳۵۵ ۽ ۳۵۶ ۽ ۳۵۷ ۽ ۳۵۸ ۽ ۳۵۹ ۽ ۳۶۰ ۽ ۳۶۱ ۽ ۳۶۲ ۽ ۳۶۳ ۽ ۳۶۴ ۽ ۳۶۵ ۽ ۳۶۶ ۽ ۳۶۷ ۽ ۳۶۸ ۽ ۳۶۹ ۽ ۳۷۰ ۽ ۳۷۱ ۽ ۳۷۲ ۽ ۳۷۳ ۽ ۳۷۴ ۽ ۳۷۵ ۽ ۳۷۶ ۽ ۳۷۷ ۽ ۳۷۸ ۽ ۳۷۹ ۽ ۳۸۰ ۽ ۳۸۱ ۽ ۳۸۲ ۽ ۳۸۳ ۽ ۳۸۴ ۽ ۳۸۵ ۽ ۳۸۶ ۽ ۳۸۷ ۽ ۳۸۸ ۽ ۳۸۹ ۽ ۳۹۰ ۽ ۳۹۱ ۽ ۳۹۲ ۽ ۳۹۳ ۽ ۳۹۴ ۽ ۳۹۵ ۽ ۳۹۶ ۽ ۳۹۷ ۽ ۳۹۸ ۽ ۳۹۹ ۽ ۴۰۰ ۽ ۴۰۱ ۽ ۴۰۲ ۽ ۴۰۳ ۽ ۴۰۴ ۽ ۴۰۵ ۽ ۴۰۶ ۽ ۴۰۷ ۽ ۴۰۸ ۽ ۴۰۹ ۽ ۴۱۰ ۽ ۴۱۱ ۽ ۴۱۲ ۽ ۴۱۳ ۽ ۴۱۴ ۽ ۴۱۵ ۽ ۴۱۶ ۽ ۴۱۷ ۽ ۴۱۸ ۽ ۴۱۹ ۽ ۴۲۰ ۽ ۴۲۱ ۽ ۴۲۲ ۽ ۴۲۳ ۽ ۴۲۴ ۽ ۴۲۵ ۽ ۴۲۶ ۽ ۴۲۷ ۽ ۴۲۸ ۽ ۴۲۹ ۽ ۴۳۰ ۽ ۴۳۱ ۽ ۴۳۲ ۽ ۴۳۳ ۽ ۴۳۴ ۽ ۴۳۵ ۽ ۴۳۶ ۽ ۴۳۷ ۽ ۴۳۸ ۽ ۴۳۹ ۽ ۴۴۰ ۽ ۴۴۱ ۽ ۴۴۲ ۽ ۴۴۳ ۽ ۴۴۴ ۽ ۴۴۵ ۽ ۴۴۶ ۽ ۴۴۷ ۽ ۴۴۸ ۽ ۴۴۹ ۽ ۴۵۰ ۽ ۴۵۱ ۽ ۴۵۲ ۽ ۴۵۳ ۽ ۴۵۴ ۽ ۴۵۵ ۽ ۴۵۶ ۽ ۴۵۷ ۽ ۴۵۸ ۽ ۴۵۹ ۽ ۴۶۰ ۽ ۴۶۱ ۽ ۴۶۲ ۽ ۴۶۳ ۽ ۴۶۴ ۽ ۴۶۵ ۽ ۴۶۶ ۽ ۴۶۷ ۽ ۴۶۸ ۽ ۴۶۹ ۽ ۴۷۰ ۽ ۴۷۱ ۽ ۴۷۲ ۽ ۴۷۳ ۽ ۴۷۴ ۽ ۴۷۵ ۽ ۴۷۶ ۽ ۴۷۷ ۽ ۴۷۸ ۽ ۴۷۹ ۽ ۴۸۰ ۽ ۴۸۱ ۽ ۴۸۲ ۽ ۴۸۳ ۽ ۴۸۴ ۽ ۴۸۵ ۽ ۴۸۶ ۽ ۴۸۷ ۽ ۴۸۸ ۽ ۴۸۹ ۽ ۴۹۰ ۽ ۴۹۱ ۽ ۴۹۲ ۽ ۴۹۳ ۽ ۴۹۴ ۽ ۴۹۵ ۽ ۴۹۶ ۽ ۴۹۷ ۽ ۴۹۸ ۽ ۴۹۹ ۽ ۵۰۰ ۽ ۵۰۱ ۽ ۵۰۲ ۽ ۵۰۳ ۽ ۵۰۴ ۽ ۵۰۵ ۽ ۵۰۶ ۽ ۵۰۷ ۽ ۵۰۸ ۽ ۵۰۹ ۽ ۵۱۰ ۽ ۵۱۱ ۽ ۵۱۲ ۽ ۵۱۳ ۽ ۵۱۴ ۽ ۵۱۵ ۽ ۵۱۶ ۽ ۵۱۷ ۽ ۵۱۸ ۽ ۵۱۹ ۽ ۵۲۰ ۽ ۵۲۱ ۽ ۵۲۲ ۽ ۵۲۳ ۽ ۵۲۴ ۽ ۵۲۵ ۽ ۵۲۶ ۽ ۵۲۷ ۽ ۵۲۸ ۽ ۵۲۹ ۽ ۵۳۰ ۽ ۵۳۱ ۽ ۵۳۲ ۽ ۵۳۳ ۽ ۵۳۴ ۽ ۵۳۵ ۽ ۵۳۶ ۽ ۵۳۷ ۽ ۵۳۸ ۽ ۵۳۹ ۽ ۵۴۰ ۽ ۵۴۱ ۽ ۵۴۲ ۽ ۵۴۳ ۽ ۵۴۴ ۽ ۵۴۵ ۽ ۵۴۶ ۽ ۵۴۷ ۽ ۵۴۸ ۽ ۵۴۹ ۽ ۵۵۰ ۽ ۵۵۱ ۽ ۵۵۲ ۽ ۵۵۳ ۽ ۵۵۴ ۽ ۵۵۵ ۽ ۵۵۶ ۽ ۵۵۷ ۽ ۵۵۸ ۽ ۵۵۹ ۽ ۵۶۰ ۽ ۵۶۱ ۽ ۵۶۲ ۽ ۵۶۳ ۽ ۵۶۴ ۽ ۵۶۵ ۽ ۵۶۶ ۽ ۵۶۷ ۽ ۵۶۸ ۽ ۵۶۹ ۽ ۵۷۰ ۽ ۵۷۱ ۽ ۵۷۲ ۽ ۵۷۳ ۽ ۵۷۴ ۽ ۵۷۵ ۽ ۵۷۶ ۽ ۵۷۷ ۽ ۵۷۸ ۽ ۵۷۹ ۽ ۵۸۰ ۽ ۵۸۱ ۽ ۵۸۲ ۽ ۵۸۳ ۽ ۵۸۴ ۽ ۵۸۵ ۽ ۵۸۶ ۽ ۵۸۷ ۽ ۵۸۸ ۽ ۵۸۹ ۽ ۵۹۰ ۽ ۵۹۱ ۽ ۵۹۲ ۽ ۵۹۳ ۽ ۵۹۴ ۽ ۵۹۵ ۽ ۵۹۶ ۽ ۵۹۷ ۽ ۵۹۸ ۽ ۵۹۹ ۽ ۶۰۰ ۽ ۶۰۱ ۽ ۶۰۲ ۽ ۶۰۳ ۽ ۶۰۴ ۽ ۶۰۵ ۽ ۶۰۶ ۽ ۶۰۷ ۽ ۶۰۸ ۽ ۶۰۹ ۽ ۶۱۰ ۽ ۶۱۱ ۽ ۶۱۲ ۽ ۶۱۳ ۽ ۶۱۴ ۽ ۶۱۵ ۽ ۶۱۶ ۽ ۶۱۷ ۽ ۶۱۸ ۽ ۶۱۹ ۽ ۶۲۰ ۽ ۶۲۱ ۽ ۶۲۲ ۽ ۶۲۳ ۽ ۶۲۴ ۽ ۶۲۵ ۽ ۶۲۶ ۽ ۶۲۷ ۽ ۶۲۸ ۽ ۶۲۹ ۽ ۶۳۰ ۽ ۶۳۱ ۽ ۶۳۲ ۽ ۶۳۳ ۽ ۶۳۴ ۽ ۶۳۵ ۽ ۶۳۶ ۽ ۶۳۷ ۽ ۶۳۸ ۽ ۶۳۹ ۽ ۶۴۰ ۽ ۶۴۱ ۽ ۶۴۲ ۽ ۶۴۳ ۽ ۶۴۴ ۽ ۶۴۵ ۽ ۶۴۶ ۽ ۶۴۷ ۽ ۶۴۸ ۽ ۶۴۹ ۽ ۶۵۰ ۽ ۶۵۱ ۽ ۶۵۲ ۽ ۶۵۳ ۽ ۶۵۴ ۽ ۶۵۵ ۽ ۶۵۶ ۽ ۶۵۷ ۽ ۶۵۸ ۽ ۶۵۹ ۽ ۶۶۰ ۽ ۶۶۱ ۽ ۶۶۲ ۽ ۶۶۳ ۽ ۶۶۴ ۽ ۶۶۵ ۽ ۶۶۶ ۽ ۶۶۷ ۽ ۶۶۸ ۽ ۶۶۹ ۽ ۶۷۰ ۽ ۶۷۱ ۽ ۶۷۲ ۽ ۶۷۳ ۽ ۶۷۴ ۽ ۶۷۵ ۽ ۶۷۶ ۽ ۶۷۷ ۽ ۶۷۸ ۽ ۶۷۹ ۽ ۶۸۰ ۽ ۶۸۱ ۽ ۶۸۲ ۽ ۶۸۳ ۽ ۶۸۴ ۽ ۶۸۵ ۽ ۶۸۶ ۽ ۶۸۷ ۽ ۶۸۸ ۽ ۶۸۹ ۽ ۶۹۰ ۽ ۶۹۱ ۽ ۶۹۲ ۽ ۶۹۳ ۽ ۶۹۴ ۽ ۶۹۵ ۽ ۶۹۶ ۽ ۶۹۷ ۽ ۶۹۸ ۽ ۶۹۹ ۽ ۷۰۰ ۽ ۷۰۱ ۽ ۷۰۲ ۽ ۷۰۳ ۽ ۷۰۴ ۽ ۷۰۵ ۽ ۷۰۶ ۽ ۷۰۷ ۽ ۷۰۸ ۽ ۷۰۹ ۽ ۷۱۰ ۽ ۷۱۱ ۽ ۷۱۲ ۽ ۷۱۳ ۽ ۷۱۴ ۽ ۷۱۵ ۽ ۷۱۶ ۽ ۷۱۷ ۽ ۷۱۸ ۽ ۷۱۹ ۽ ۷۲۰ ۽ ۷۲۱ ۽ ۷۲۲ ۽ ۷۲۳ ۽ ۷۲۴ ۽ ۷۲۵ ۽ ۷۲۶ ۽ ۷۲۷ ۽ ۷۲۸ ۽ ۷۲۹ ۽ ۷۳۰ ۽ ۷۳۱ ۽ ۷۳۲ ۽ ۷۳۳ ۽ ۷۳۴ ۽ ۷۳۵ ۽ ۷۳۶ ۽ ۷۳۷ ۽ ۷۳۸ ۽ ۷۳۹ ۽ ۷۴۰ ۽ ۷۴۱ ۽ ۷۴۲ ۽ ۷۴۳ ۽ ۷۴۴ ۽ ۷۴۵ ۽ ۷۴۶ ۽ ۷۴۷ ۽ ۷۴۸ ۽ ۷۴۹ ۽ ۷۵۰ ۽ ۷۵۱ ۽ ۷۵۲ ۽ ۷۵۳ ۽ ۷۵۴ ۽ ۷۵۵ ۽ ۷۵۶ ۽ ۷۵۷ ۽ ۷۵۸ ۽ ۷۵۹ ۽ ۷۶۰ ۽ ۷۶۱ ۽ ۷۶۲ ۽ ۷۶۳ ۽ ۷۶۴ ۽ ۷۶۵ ۽ ۷۶۶ ۽ ۷۶۷ ۽ ۷۶۸ ۽ ۷۶۹ ۽ ۷۷۰ ۽ ۷۷۱ ۽ ۷۷۲ ۽ ۷۷۳ ۽ ۷۷۴ ۽ ۷۷۵ ۽ ۷۷۶ ۽ ۷۷۷ ۽ ۷۷۸ ۽ ۷۷۹ ۽ ۷۸۰ ۽ ۷۸۱ ۽ ۷۸۲ ۽ ۷۸۳ ۽ ۷۸۴ ۽ ۷۸۵ ۽ ۷۸۶ ۽ ۷۸۷ ۽ ۷۸۸ ۽ ۷۸۹ ۽ ۷۹۰ ۽ ۷۹۱ ۽ ۷۹۲ ۽ ۷۹۳ ۽ ۷۹۴ ۽ ۷۹۵ ۽ ۷۹۶ ۽ ۷۹۷ ۽ ۷۹۸ ۽ ۷۹۹ ۽ ۸۰۰ ۽ ۸۰۱ ۽ ۸۰۲ ۽ ۸۰۳ ۽ ۸۰۴ ۽ ۸۰۵ ۽ ۸۰۶ ۽ ۸۰۷ ۽ ۸۰۸ ۽ ۸۰۹ ۽ ۸۱۰ ۽ ۸۱۱ ۽ ۸۱۲ ۽ ۸۱۳ ۽ ۸۱۴ ۽ ۸۱۵ ۽ ۸۱۶ ۽ ۸۱۷ ۽ ۸۱۸ ۽ ۸۱۹ ۽ ۸۲۰ ۽ ۸۲۱ ۽ ۸۲۲ ۽ ۸۲۳ ۽ ۸۲۴ ۽ ۸۲۵ ۽ ۸۲۶ ۽ ۸۲۷ ۽ ۸۲۸ ۽ ۸۲۹ ۽ ۸۳۰ ۽ ۸۳۱ ۽ ۸۳۲ ۽ ۸۳۳ ۽ ۸۳۴ ۽ ۸۳۵ ۽ ۸۳۶ ۽ ۸۳۷ ۽ ۸۳۸ ۽ ۸۳۹ ۽ ۸۴۰ ۽ ۸۴۱ ۽ ۸۴۲ ۽ ۸۴۳ ۽ ۸۴۴ ۽ ۸۴۵ ۽ ۸۴۶ ۽ ۸۴۷ ۽ ۸۴۸ ۽ ۸۴۹ ۽ ۸۵۰ ۽ ۸۵۱ ۽ ۸۵۲ ۽ ۸۵۳ ۽ ۸۵۴ ۽ ۸۵۵ ۽ ۸۵۶ ۽ ۸۵۷ ۽ ۸۵۸ ۽ ۸۵۹ ۽ ۸۶۰ ۽ ۸۶۱ ۽ ۸۶۲ ۽ ۸۶۳ ۽ ۸۶۴ ۽ ۸۶۵ ۽ ۸۶۶ ۽ ۸۶۷ ۽ ۸۶۸ ۽ ۸۶۹ ۽ ۸۷۰ ۽ ۸۷۱ ۽ ۸۷۲ ۽ ۸۷۳ ۽ ۸۷۴ ۽ ۸۷۵ ۽ ۸۷۶ ۽ ۸۷۷ ۽ ۸۷۸ ۽ ۸۷۹ ۽ ۸۸۰ ۽ ۸۸۱ ۽ ۸۸۲ ۽ ۸۸۳ ۽ ۸۸۴ ۽ ۸۸۵ ۽ ۸۸۶ ۽ ۸۸۷ ۽ ۸۸۸ ۽ ۸۸۹ ۽ ۸۹۰ ۽ ۸۹۱ ۽ ۸۹۲ ۽ ۸۹۳ ۽ ۸۹۴ ۽ ۸۹۵ ۽ ۸۹۶ ۽ ۸۹۷ ۽ ۸۹۸ ۽ ۸۹۹ ۽ ۹۰۰ ۽ ۹۰۱ ۽ ۹۰۲ ۽ ۹۰۳ ۽ ۹۰۴ ۽ ۹۰۵ ۽ ۹۰۶ ۽ ۹۰۷ ۽ ۹۰۸ ۽ ۹۰۹ ۽ ۹۱۰ ۽ ۹۱۱ ۽ ۹۱۲ ۽ ۹۱۳ ۽ ۹۱۴ ۽ ۹۱۵ ۽ ۹۱۶ ۽ ۹۱۷ ۽ ۹۱۸ ۽ ۹۱۹ ۽ ۹۲۰ ۽ ۹۲۱ ۽ ۹۲۲ ۽ ۹۲۳ ۽ ۹۲۴ ۽ ۹۲۵ ۽ ۹۲۶ ۽ ۹۲۷ ۽ ۹۲۸ ۽ ۹۲۹ ۽ ۹۳۰ ۽ ۹۳۱ ۽ ۹۳۲ ۽ ۹۳۳ ۽ ۹۳۴ ۽ ۹۳۵ ۽ ۹۳۶ ۽ ۹۳۷ ۽ ۹۳۸ ۽ ۹۳۹ ۽ ۹۴۰ ۽ ۹۴۱ ۽ ۹۴۲ ۽ ۹۴۳ ۽ ۹۴۴ ۽ ۹۴۵ ۽ ۹۴۶ ۽ ۹۴۷ ۽ ۹۴۸ ۽ ۹۴۹ ۽ ۹۵۰ ۽ ۹۵۱ ۽ ۹۵۲ ۽ ۹۵۳ ۽ ۹۵۴ ۽ ۹۵۵ ۽ ۹۵۶ ۽ ۹۵۷ ۽ ۹۵۸ ۽ ۹۵۹ ۽ ۹۶۰ ۽ ۹۶۱ ۽ ۹۶۲ ۽ ۹۶۳ ۽ ۹۶۴ ۽ ۹۶۵ ۽ ۹۶۶ ۽ ۹۶۷ ۽ ۹۶۸ ۽ ۹۶۹ ۽ ۹۷۰ ۽ ۹۷۱ ۽ ۹۷۲ ۽ ۹۷۳ ۽ ۹۷۴ ۽ ۹۷۵ ۽ ۹۷۶ ۽ ۹۷۷ ۽ ۹۷۸ ۽ ۹۷۹ ۽ ۹۸۰ ۽ ۹۸۱ ۽ ۹۸۲ ۽ ۹۸۳ ۽ ۹۸۴ ۽ ۹۸۵ ۽ ۹۸۶ ۽ ۹۸۷ ۽ ۹۸۸ ۽ ۹۸۹ ۽ ۹۹۰ ۽ ۹۹۱ ۽ ۹۹۲ ۽ ۹۹۳ ۽ ۹۹۴ ۽ ۹۹۵ ۽ ۹۹۶ ۽ ۹۹۷ ۽ ۹۹۸ ۽ ۹۹۹ ۽ ۱۰۰۰ ۽ ۱۰۰۱ ۽ ۱۰۰۲ ۽ ۱۰۰۳ ۽ ۱۰۰۴ ۽ ۱۰۰۵ ۽ ۱۰۰۶ ۽ ۱۰۰۷ ۽ ۱۰۰۸ ۽ ۱۰۰۹ ۽ ۱۰۱۰ ۽ ۱۰۱۱ ۽ ۱۰۱۲ ۽ ۱۰۱۳ ۽ ۱۰۱۴ ۽ ۱۰۱۵ ۽ ۱۰۱۶ ۽ ۱۰۱۷ ۽ ۱۰۱۸ ۽ ۱۰۱۹ ۽ ۱۰۲۰ ۽ ۱۰۲۱ ۽ ۱۰۲۲ ۽ ۱۰۲۳ ۽ ۱۰۲۴ ۽ ۱۰۲۵ ۽ ۱۰۲۶ ۽ ۱۰۲۷ ۽ ۱۰۲۸ ۽ ۱۰۲۹ ۽ ۱۰۳۰ ۽ ۱۰۳۱ ۽ ۱۰۳۲ ۽ ۱۰۳۳ ۽ ۱۰۳۴ ۽ ۱۰۳۵ ۽ ۱۰۳۶ ۽ ۱۰۳۷ ۽ ۱۰۳۸ ۽ ۱۰۳۹ ۽ ۱۰۴۰ ۽ ۱۰۴۱ ۽ ۱۰۴۲ ۽ ۱۰۴۳ ۽ ۱۰۴۴ ۽ ۱۰۴۵ ۽ ۱۰۴۶ ۽ ۱۰۴۷ ۽ ۱۰۴۸ ۽ ۱۰۴۹ ۽ ۱۰۵۰ ۽ ۱۰۵۱ ۽ ۱۰۵۲ ۽ ۱۰۵۳ ۽ ۱۰۵۴ ۽ ۱۰۵۵ ۽ ۱۰۵۶ ۽ ۱۰۵۷ ۽ ۱۰۵۸ ۽ ۱۰۵۹ ۽ ۱۰۶۰ ۽ ۱۰۶۱ ۽ ۱۰۶۲ ۽ ۱۰۶۳ ۽ ۱۰۶۴ ۽ ۱۰۶۵ ۽ ۱۰۶۶ ۽ ۱۰۶۷ ۽ ۱۰۶۸ ۽ ۱۰۶۹ ۽ ۱۰۷۰ ۽ ۱۰۷۱ ۽ ۱۰۷۲ ۽ ۱۰۷۳ ۽ ۱۰۷۴ ۽ ۱۰۷۵ ۽ ۱۰۷۶ ۽ ۱۰۷۷ ۽ ۱۰۷۸ ۽ ۱۰۷۹ ۽ ۱۰۸۰ ۽ ۱۰۸۱ ۽ ۱۰۸۲ ۽ ۱۰۸۳ ۽ ۱۰۸۴ ۽ ۱۰۸۵ ۽ ۱۰۸۶ ۽ ۱۰۸۷ ۽ ۱۰۸۸ ۽ ۱۰۸۹ ۽ ۱۰۹۰ ۽ ۱۰۹۱ ۽ ۱۰۹۲ ۽ ۱۰۹۳ ۽ ۱۰۹۴ ۽ ۱۰۹۵ ۽ ۱۰۹۶ ۽ ۱۰۹۷ ۽ ۱۰۹۸ ۽ ۱۰۹۹ ۽ ۱۱۰۰ ۽ ۱۱۰۱ ۽ ۱۱۰۲ ۽ ۱۱۰۳ ۽ ۱۱۰۴ ۽ ۱۱۰۵ ۽ ۱۱۰۶ ۽ ۱۱۰۷ ۽ ۱۱۰۸ ۽ ۱۱۰۹ ۽ ۱۱۱۰ ۽ ۱۱۱۱ ۽ ۱۱۱۲ ۽ ۱۱۱۳ ۽ ۱۱۱۴ ۽ ۱۱۱۵ ۽ ۱۱۱۶ ۽ ۱۱۱۷ ۽ ۱۱۱۸ ۽ ۱۱۱۹ ۽ ۱۱۲۰ ۽ ۱۱۲۱ ۽ ۱۱۲۲ ۽ ۱۱۲۳ ۽ ۱۱۲۴ ۽ ۱۱۲۵ ۽ ۱۱۲۶ ۽ ۱۱۲۷ ۽ ۱۱۲۸ ۽ ۱۱۲۹ ۽ ۱۱۳۰ ۽ ۱۱۳۱ ۽ ۱۱۳۲ ۽ ۱۱۳۳ ۽ ۱۱۳۴ ۽ ۱۱

فَرَعُونَ وَمَلَأَ قُلُوبَهُمْ قُلُوبَهُمْ فَرَعُونَ وَمَا أَمْرُ فَرَعُونَ

۱۹۲ ان جي دربارين جي طرف مڪليو پيو اهي فرعون جي چوٽ تي هليا ۱۹۲ ۽ فرعون جو ڪم سڃاڻي جوڙ هو

بِرْشِيدٌ ۱۹۳ يَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَأَوْرَدَهُمُ النَّارَ وَبِئْسَ

۱۹۳ پنهنجي قوم جي اڳيان هوندو ۽ ڏينهن پوءِ انهن کي دوزخ ۾ آڻي لاهيندو ۱۹۳ ۽ اهو ڪٿو ته ٻرو

الْوَرْدُ الْمَوْرُودُ ۱۹۴ وَأَتَّبَعُوا فِي هَذِهِ لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ بِئْسَ

گهات آهي لهڻ جو ۽ انهن جي پٺيان پئي هن جهان ۾ لعنت ۽ قيامت جي ڏينهن ۱۹۴ ڪٿو ته ٻرو انعام

الرِّقْدُ الْمَرْفُودُ ۱۹۵ ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَرَى نَقَصُ عَلَيْكَ مِنْهَا

آهي جيڪو انهن کي مليو. اهي ڳڻن ۲۰۰ جون خبرون آهن جڙا توھان کي ٻڌا ايترو ۲۰۰ انهن مان ڪوبه نٿو آهي ۲۰۰

قَالُوا وَحَصِيدٌ ۲۰۰ وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَمَا

۲۰۰ ۽ ڪوڪيل ۲۰۰ ۽ اسان انهن سان ظلم نه ڪيو بلڪ پاڻ انهن ۲۰۰ پنهنجو ٻرو ڪيو

أَعْنَتْ عَنْهُمْ آلِهَتُهُمُ الَّتِي يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ

پوءِ سندن معبودن کي ۲۰۰ الله کان سواءِ پوڄيندا هئا سندن ڪنهن ڪم نه آيا ۲۰۰

شَيْءٍ لَّمَّا جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ وَمَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتَشَبَّهُ ۲۰۱ وَكَذَلِكَ

جڏهن تنهنجي رب جو حڪم آيو ۲۰۱ انهن ۲۰۰ کان کين هلاڪت کان سزا ڏيڻو ۽ اهو ئي طرح پڪڙ

أَخَذَ رَبُّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرَىٰ وَهِيَ ظَالِمَةٌ إِنَّ أَخَذَهُ أَلِيمٌ

آهي تنهنجي رب جي جڏهن ڳوٺن کي پڪڙي ٿو انهن جي ظلم تي بيشڪ ان جي پڪڙ سخت درد ناک

شَدِيدٌ ۲۰۲ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّمَنْ خَافَ عَذَابَ الْآخِرَةِ ۲

آهي. ۲۰۲ بيشڪ ان ۾ نشاني واري آهي، انهي جي واسطي جيڪو آخرت جي عذاب کان ڊڄي اهو ڏينهن آهي

ذَلِكَ يَوْمُ مَجْئِئِهِمْ كَمَا نَاسُوا فِي ذَلِكَ يَوْمَ مَشْهُودٍ ۲۰۳ وَمَا تُؤَخِّرُهُ إِلَّا

جنهن ۾ سمورا ماڻهو گڏ ٿيندا ۽ اهو ڏينهن حاضريءَ جو آهي. ۲۰۳ ۽ اسان ان کي ۲۰۳ ٻنهي ڏهاڙين ۾

لِأَجَلٍ مُّعَدَّدٍ ۲۰۴ يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّهَا ۲۰۵

مگر هڪ ٿيل مد جي واسطي ۲۰۴ جڏهن اهو ڏينهن ايندو ۽ ڪو به الله جي حڪم بغير ڪالهه ۲۰۵ پوءِ انهن مان ڪو

شَقِيٌّ وَسَعِيدٌ ۲۰۶ فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُوا فَيُنْفَخُ النَّارُ مِنْ فَمِهِمْ رُفِيرٌ

بدبخت آهي ۽ خوش نصيب. ۲۰۶ ۽ اهو پوءِ جيڪي بدبخت آهن اهي دوزخ ۾ آهن ان ۾ گڏ ه وائو

منزل ۳

۱۹۲ ۽ ڪفر ۾ مبتلا ٿيا ۽ حضرت موسيٰ عليه السلام تي ائين ڏٺائون.

۱۹۳ اهو چئي گمراهي ۾ هو، چوڻ به هجڻ جي باوجود خدا تي

جي دعويٰ ڪندو هو ۽ ظاهر ظهور اهو ظاهر ۽ ظلم ۽ ڏاڍ ڪندو هو جنهن

جو شيطان کي ڪم هجڻ ظاهر ۽ يقيني آهي، اهو ڪٿي ۽ خدا کي ڪٿي

۽ حضرت موسيٰ عليه السلام سان گڏ هدايت ۽ حقانيت هئي. سندس

سڃاڻي جاديل، ظاهر نشانيون ۽ چٽا معجزا اهي ماڻهو معاند ڪري

ڇڪتاڻا پوءِ ۽ انهن سندس تابعداري کان منهن موٽيو ۽ اهو ئي ڪراڙ

جي اطاعت ڪيائون، جيڪو هن دنيا ۾ ڪفر ۽ گمراهي ۾ پنهنجي قوم

جو اڳواڻ هو، ائين ئي جهنم ۾ انهن جو امام هوندو ۽

۱۹۵ جيئن انهن کي نيل درياءَ ۾ لا ٿو هڻائين.

۱۹۹ يعني دنيا ۾ بدعتي ۽ آخرت ۾ بدعتي. ۲۰۰ يعني

گذريل امتن. ۲۰۱ ۽ تون پنهنجي امت کي انهن جون خبرون

ڏي ته جيئن اهي انهن کان عبرت حاصل ڪن، انهن ڳوٺ جي حالت

پرکڻ جهڙي آهي. جو. ۲۰۲ ان جي ڳوٺ جون پٿيون موجود آهن ڪٺڙ

ڏٺا رڃن ۽ نشان باقي آهن، جيئن عاد ۽ ثمود جا شهر. ۲۰۳ يعني

ٿيل پرڪ وانگر بلڪل سبي نشان تي ويو ۽ ان جو ڪو اشارو باقي نه

رهيو، جيئن نوح عليه السلام جا شهر. ۲۰۴ ڪفر ۽ نافرماني ۽

جرات ڪتاب ڪري. ۲۰۵ جهالت ۽ گمراهي کان. ۲۰۶ هڪ

ٿورو عذاب دفع ۽ ڏکي سگهيو. ۲۰۷ ۽ ڪوڙن معبودن.

۲۰۸ پوءِ هر ظالم کي گهرجي ته انهن واقعن مان عبرت حاصل ڪري

۽ توبه ۾ مڃلدي ڪري. ۲۰۹ عبرت ۽ نصيحت. ۲۱۰ اڳين

پوئين حساب جي لاءِ. ۲۱۱ جنهن ۾ آسمان ۽ زمين وارو سمورو حاضر

ٿيندا. ۲۱۲ يعني قيامت جي ڏينهن کي. ۲۱۳ يعني جيڪا مدت

اسان دنيا جي باقي لاءِ مقرر فرمائڻ آهي، ان جي پوري ٿيڻ تائين.

۲۱۴ سموري مخلوق مان هوندي. قيامت جو ڏينهن تمام وڏو ۽

ٿيندو، ان ۾ احوال مختلف هوندا. ڪن احوال ۾ مٿه سخت هيٺ کان

ڪنهن کي الله تعاليٰ جي اجازت کان سواءِ ڳالهائڻ جي قدرت نه هوندي ۽

ڪنهن حال ۾ اجازت ڏني ويندي ته ماڻهو اجازت سان ڳالهائيندا ۽ ڪن

احوال ۾ صرف ٻه دهشت گهٽ هوندي، ان وقت ماڻهو پنهنجي معلم

۾ چيڙو ڪندا ۽ پنهنجا مقدمات پيش ڪندا. ۲۱۵ شقيق بلخي

قدس سره فرمايو ته سعادت جون پنج نشانين ۱- دل جي نرمي

۲- روئڻ جي گهٽائي، ۳- دنيا کان نفرت، ۴- اميدن جو گهٽ هجڻ، ۵- حياءُ، بدبختي جون پنج نشانين آهن: ۱- دل جي سختي، ۲- اک جي خشڪي يعني روئڻ جي ڪيفيت

پيدا نه ٿيڻ، ۳- دنيا جي رغبت، ۴- ڊگهيون اميدون، ۵- بي حياءِ.

۲۱۶. ايتروا حاوره يڪ رهندا ۽ ان زيادتي جي ڪا انتها نه آهي. پوءِ معنيٰ هيءُ ٿي ته هميشه رهندا، ڪنهن ان کان پوئڪارو نه لهندا (جلالين).

۲۱۷. ايتروا حاوره يڪ رهندا، ان واڌا جي ڪا انتها نه آهي. ان مان هميشگي مراد آهي، جهڙي طرح ارشاد ٿئي ٿو.

۲۱۸. بيشڪ انهن کي ٻي پرستيءَ تي عذاب نه ويندو، جيئن گذريل امتن عذاب مُتلا ٿيون.

۲۱۹. ۽ توهان کي معلوم ٿي چڪو آهي ته انهن جو ڪهڙو انجام ٿيندو؟ يعني توريت.

۲۲۱. ڪن ان تي ايمان آندو ۽ ڪن ڪفر ڪيو.

۲۲۲. ته انهن جي حساب ۾ جلدي نه فرمايندو، مخلوق جي حساب ۾ جزا جوڳي نهن قيامت جوڳينهن آهي.

۲۲۳. ۽ دنيا ۾ ئي عذاب ۾ گرفتار ڪيا وڃن.

۲۲۴. يعني سندن امت جا ڪافر ڦرڪن ڪريم جي طرف کان.

۲۲۵. جنهن انهن جي عقلن کي حيرت ڪري ڇڏيو آهي.

۲۲۶. سموري مخلوق تصديق ڪندڙ، هجن يا تڪذيب ۾ قيامت جي دينهن.

۲۲۷. ان تي ڪجهه مخفي نه آهي. هن ۾ نيڪن ۽ تصديق ڪرڻ وارن جي لاءِ خوشخبري آهي، جواهي نيڪي جي جزا حاصل ڪندا.

۽ ڪافرن ۽ تڪذيب ڪندڙن جي لاءِ عذاب آهي، جواهي پنهنجي عمل جي سزا ۾ گرفتار ٿيندا.

۲۲۸. پنهنجي رب جي حڪم تي ۽ ان جي دين جي دعوت تي.

۲۲۹. ۽ ان توهان جو دين قبول ڪيو آهي، اهو دين ۽ طاعت تي قائم رهين. مسلم شريف جي حديث ۾ آهي، سفيان بن عبدالله ثقفي رسول ڪريم صلي الله عليه وسلم جن کي عرض ڪيو ته مون کي دين ۾ هڪ اهڙي ڳالهه ٻڌايو، جو وري ڪنهن کان معلوم ڪرڻ جي حاجت نه رهي.

فرمايائون اُمْتُ بِاللّٰهِ چئو ۽ قائم ره.

۲۳۰. ڪنهن جي طرف ڇهڪڻ ان سان ميل محبت رکڻ کي چوندا آهن.

ابو العاليه چيو ته معنيٰ هي آهي ته ظالمن جي عملن کان راضي نه ٿيڻ.

سڌي چيو ته انهن سان ملاهت نه ڪريو. قتاده چيو ته مشرڪن سان نه ملو.

مسئلو: هن مان معلوم ٿيو ته خدا جي نافرمانن يعني ڪافرن، ۽ ٻين ديني ۽ گمراهن سان ميل جول، رسم و رواج ۽ مودت ۽ محبت

وَسْهِيقٌ ۱۰ خَلِيدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمٰوٰتُ وَالْاَرْضُ ۱۱

هيڳندا. ۱۰ اهي ان ۾ هميشه رهندا جيستائين آسمان ۽ زمين رهن مگر

مَا شَاءَ رَبُّكَ ۱۲ اِنَّ رَبَّكَ فَعَالٌ ۱۳ لِّمَا يُرِيدُ ۱۴ ۽ اَقَالَ الدِّينَ سَعْدًا ۱۵

جيترو توهان جي رب گهريو ۱۲ بيشڪ توهان جو رب جڏهن جيڪي به گهري ڪري، ۽ اهي جي خوش نصيب

فَقِي الْجَنَّةِ خَلِيدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمٰوٰتُ وَالْاَرْضُ ۱۶

ٿيا، اهي جنت ۾ آهن هيئن ان ۾ رهندا جيستائين آسمان ۽ زمين رهن مگر جيترو توهان

مَا شَاءَ رَبُّكَ ۱۷ عَطَاءٌ غَيْرُ مَحْذُورٍ ۱۸ فَلَا تَكُ فِى رَيْبٍ مِّمَّا يَعْبُدُ ۱۹

جي رب گهريو ۱۷ ۽ بخشش آهي ڪڏهن جنت نه ٿيندڙ. پوءِ اِي ٻڌندڙ وڃي ۾ پٺيان کان جنهن

هَؤُلَاءِ مَا يَعْبُدُونَ ۲۰ اِلَّا كَمَا يَعْْبُدُ اٰبَاؤُهُمْ مِّن قَبْلُ ۲۱ وَ اِنَّا

کي اهي کان پوءِ ڇڏيندا آهن ۲۰ انهن جي پوڄا ائين آهي جيئن اڳي هنن جا اباڏاڏا پوڄيندا هئا ۲۱ ۽ بيشڪ اسان

لَقَوْهُمْ نَصِيْبُهُمْ غَيْرَ مَنْقُوصٍ ۲۲ وَلَقَدْ اَتَيْنَا مُوسٰى الْكِتٰبَ ۲۳

انهن جو حصو انهن کي پر پور ٿيندڙ اسين بغير گهٽتائي جي. بيشڪ اسان موسيٰ کي ڪتاب ۲۳ پوءِ

فَاخْتَلَفَ فِيْهِ ۲۴ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ لَفَقَضٰى بَيْنَهُمْ

انهن ۾ ڦوٽ پئي ۲۴ ۽ جيڪڏهن تنهنجي رب جي هڪڙي ڳالهه ۲۴ اڳي ٿيل نه هجي ها ته انهن جو فيصلو تڏهن ڪري ڇڏي

وَاَنفَعَلُوْا لَفِى شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ ۲۵ وَاِن كَلَّا لَمَّا لَوْ فَيَقِيْهُمْ رَبُّكَ

ها ۲۵ ۽ بيشڪ اهي ان جي طرف کان ۲۵ ڏي وڃي ۽ ڇڏيندا هئا ۲۵ انهن ۽ بيشڪ جيترو انهن ۲۵ هڪ هڪ کي تنهنجو سندن عمل

اَعْمَالُهُمْ اَن يَّسٰىعْمَلُوْنَ خَيْرٌ ۲۶ فَاَسْتَقَمَّ كَمَا اُفْرَتْ وَمَنْ تَابَ ۲۷

(جديد) پر پور پور ٿيندڙ وان کي انهن جي ڪنن جي خبر آهي. پر قائم ره ۲۶ جيئن توکي حڪم آهي، جيڪي توبه ڪندا

مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا ۲۸ اِنَّهُمْ يَبْتَلَوْنَ بِصِيْرٍ ۲۹ وَلَا تَرْكَبُوْا اِلٰى ۳۰

رجوع ٿيا ۲۹ ۽ اِي انسان سرڪشي ڪريو بيشڪ اهو توهان کي ٽسي ٿو، ۽ ظالمن جي طرف ڏجهڪو جو توهان کي

الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا فَتَسْكُمُ النَّارُ مَا لَكُم مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ مِنْ اَوْلِيَآءٍ ۳۱

باهه لڳندي ۳۱ ۽ الله کان سواءِ توهان جو ڪو حمايتي نه آهي ۳۱

ثُمَّ لَا تَنْصَرُوْنَ ۳۲ وَ اَقِمِ الصَّلٰوةَ طَرَفِ النَّهَارِ وَ رَلَقَا مِّن ۳۳

پوءِ توهان جي مدد نه ٿيندي نماز قائم رکو ٽينهن جي پنهنجي طرفن ۳۳ ۽ ڪجهه رات جي

انهن جي هئا ۽ هئا ملائڪه ۽ انهن جي خوشامد ۾ رهڻ منع آهي. ۳۳. جو توهان کي ان جي عذاب کان بچائي سگهي. هي حال ته انهن جو آهي، جيڪي ظالمن سان رسم و رواج ۽ ميل ۽ محبت رکن ٿا ۽ انهي مان انهن جو حال قياس ڪرڻ گهرجي، جيڪي پاڻ ظالم آهن. ۳۳. ٽينهن جي ٻن ڪنارن مان، صبح ۽ شام مراد آهن. زوال جي اڳ وارو وقت صبح ۾ ۽ پوءِ جو شام ۾ داخل آهي. صبح جي نماز فجر ۽ شام جي نماز ظهر ۽ عصر آهن.

۲۳۳ — رات جي حصن جون نمازون مغرب ۽ عشاء آھن .

۲۳۵۔ نيڪين مان مُراد يا اهي ئي بُنچ وقتي نمازون آهن، جيڪي آيت مودڪريون تي مطلق عبادتِ نون يا سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ پڙهڻ، مَسْئَلُو: هن مان معلوم ٿيو ته نيڪيون صغيرن گناهن جي لاءِ كفارو ٿينديون آهن، توڙي اهي نيڪيون نمازون هجن يا همدق يا ذڪر ۽ استغفار يا ٻيو ڪجهه. مسلم شريف جي حديث ۾ آهي ته بُنچ تي وقت جون نمازون ۾ جمعو، ٻئي جمعي تائين ۽ هڪ ٻئي روايت ۾ آهي ته رمضان ٻئي رمضان تائين اهي سڀ كفارو آهن انهن گناهن جي لاءِ، جيڪي انهن جي وچ ۾ واقع ٿين جڏهن ته ماڻهو ڪيترن گناهن کان بچي. شان نزول :- هڪ شخص ڪنهن عورت کي ڏٺو ان کان ڪا هلڪي حرڪت ي حيائي ٻي سرزد ٿي ويئي، تنهن تي هو پشيمان ٿيو ۽ حضور محبوب رسول ڪريم صلي الله عليه وسلم جن جي خدمت ۾ اقدس ۾ حاضر ٿي احوال عرض رکيا، ان تي هي آيت نازل ٿي. ان شخص عرض گذاريو صغيرن گناهن جي لاءِ نيڪين جو كفارو هجڻ ڇا منتهي لاءِ خاص آهي؟ فرمايائون ته، نه سڀني جي لاءِ آهي.

۲۳۵۔ يعني اڳين اُمتن ۾ جيڪي هلاڪ ڪيون ويون.

۲۳۷۔ معنیٰ آھی تہ انهن اُمتن ۾ اھڙا خیر وارا نہ ٿیا جیڪي
زمین ۾ نساڌ ڪرڻ کان روڪن ۽ گناھن کان منع ڪن ھئا، انھي ڪري
اسان انھن کي ھلاڪ ڪري ڇڏیو۔

۲۳۷ انهن نين سڳورن تي ايمان آندو، انهن جي حڪمن تي فرمانبردار رهيا ۽ ماڻهن کي فساد کان روڪيندا رهيا.

۲۳۸ ۽ نعمتن، لذتن ۽ خواهشن ۽ شهوتن جا عادي ٿي ويا ۽ ڪفر ۽ نافرماني مي ڳڙل رهيا.

۴۳۹ پوءِ سڀ هڪ دين تي هُجن ها .

۲۴۰۔ کرکھن دین تی، تہ کوکھن تی۔

۲۴۱۔ اہی سہی دین تی متفق رهندا ۽ ان ۾ اختلاف نہ کندا .

۲۲۲ یعنی اختلاف وارا اختلاف جي لاءِ ۽ رحمت وارا اتفاق جي لاءِ .

۲۴۳ چو تہ ان کی علم آھی تہ باطل کی اختیار کرٹ وارا گمنا ہو۔

۲۲۴ ۽ نئين سڳورن جا حال ۽ انهن جي اُمتن جا سلوڪ ڏسي

الْبَيْلُ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُدْرِكُنَ السَّيِّئَاتِ ذَلِكَ ذَكَرَى لِلذَّكْرَيْنِ ﴿١٣﴾

حصن و٢٣٠ بیشک چگایون برین کی متائی چڑیند یون آهن. هي نصيحت آهي نصيحت مڃيندڙن جي واسطي

وَأَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضَيِّعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٥﴾ قُلْ لَا كَانَ

۽ صبر ڪريو الله نڪن جوارضايڪ ڏڪندو آهي. پوءِ چوڻ تيآ توهان کان

مِنَ الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِكُمْ أُولُوا بَقِيَّةَ يَتَهُونَ عَنِ الْفَسَادِ

فِي الْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا مِّنَ النَّاجِينَ إِنَّهُمْ وَاتَّبَعُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا

۲۳۷ هائو انهن ۾ ٿرڙا هئا هي جن کي اسان نجات ڏني ۽ ۲۳۸ ۽ ظالم انهيءَ عيش جي پٺيان بگاڙهيا

مَا تَدْفِنُهُ وَكَانَ آمَحْضًا مِّنْهُنَّ (۱۱۹) وَمَا كَانَ (۱۲۰) رَّبُّكَ لَهُ فَكُلْ الْقَدْرَ

جیڪو انهن کي ڏٺو ويو ۲۳ اهي گنهگار هئا. ۽ تنهنجو پٽ اهڙو ڏاڏو آهي جو ڳڻن کي بي وجهه تباھ ڪري

بِطَمِّهَا وَلَهَا مَصْبُحُونَ ﴿١٤﴾ وَوَشَاءَ رَبُّكَ جَعَلَ النَّاسَ
 فِي أَنْ جَاءَ مَثُورٌ جَاحِدُونَ . جِيكَدَهَن تَهْجُورُب چاهي هات سَمُورِن مَانَهَن كِي هَك يُّ اُمْتُ

أَتَا وَاحِدَةً وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ ﴿١٣٨﴾ إِلَّا مَنْ رَجَعَا رَبَّكَ

وَلِذَلِكَ خَلَقَهُمْ وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْ

۲۲۲: تنہی رب جو کلہم بوز، وئی چکرۂ بیشکفر و جہم پر پیچیدہ

جن ۾ ماڻھن کي گڏ ۾ ۳۳۰ اسان رسولن جون سموريون خبرون توکي ٻڌايون ٿا

الرسول ما نثبت به فؤادك وجاءك في هذه الحق
جنهن سان توهان جي دل ثابت رکئون ۲۴۴ ۽ هن سورت ۾ توبت حق آيو ۲۴۵

مَوْعِظَةً وَذَكَرَ لِلْمُؤْمِنِينَ (١٢) وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ اَعْمَلُوا

عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنَّا عَمِلُونَ ۖ وَانْتَظِرُوا إِنَّا مُنْتَظِرُونَ ۚ وَلِلَّهِ

۲۴ اسان پنهنجو ڪم ڪيون ٿا. ۽ واٽ تڪيو ۽ اسان برستو ڏسڻ ٿا ۽ الله جي واسطي ئي آهي

آسان ٿئي. ۲۴۵. نئين سڳورن ۽ سندن امتن جا تذڪرا واقع جي مطابق بيان ٿيا، جيڪي ٻين ڪتابن ۾ ۽

۲۴۶۔ بہ جرائگن اُمتن جي حالت ۽ انهن جي انجام کان عبرت حاصل ڪن. ۲۴۷۔ عنقریب اُن ۲۴۹۔ توهان جي انجام ڪارجي.

منزل ۳

آسان ٿي. ۲۴۵. نئين سڳورن ۽ سندن اُمتن جا تذڪرا واقع جي مطابق بيان ٿيا، جيڪي ٻين ڪتابن ۽ ٻين ماڻهن کي حاصل. ۲۴۶. يعني جيڪي واقعا بيان فرمايا ويا، سي حق بر آهن. ۲۴۷. ۽ ۲۴۸. ۽ ۲۴۹. ۽ ۲۵۰. ۽ ۲۵۱. ۽ ۲۵۲. ۽ ۲۵۳. ۽ ۲۵۴. ۽ ۲۵۵. ۽ ۲۵۶. ۽ ۲۵۷. ۽ ۲۵۸. ۽ ۲۵۹. ۽ ۲۶۰. ۽ ۲۶۱. ۽ ۲۶۲. ۽ ۲۶۳. ۽ ۲۶۴. ۽ ۲۶۵. ۽ ۲۶۶. ۽ ۲۶۷. ۽ ۲۶۸. ۽ ۲۶۹. ۽ ۲۷۰. ۽ ۲۷۱. ۽ ۲۷۲. ۽ ۲۷۳. ۽ ۲۷۴. ۽ ۲۷۵. ۽ ۲۷۶. ۽ ۲۷۷. ۽ ۲۷۸. ۽ ۲۷۹. ۽ ۲۸۰. ۽ ۲۸۱. ۽ ۲۸۲. ۽ ۲۸۳. ۽ ۲۸۴. ۽ ۲۸۵. ۽ ۲۸۶. ۽ ۲۸۷. ۽ ۲۸۸. ۽ ۲۸۹. ۽ ۲۹۰. ۽ ۲۹۱. ۽ ۲۹۲. ۽ ۲۹۳. ۽ ۲۹۴. ۽ ۲۹۵. ۽ ۲۹۶. ۽ ۲۹۷. ۽ ۲۹۸. ۽ ۲۹۹. ۽ ۳۰۰. ۽ ۳۰۱. ۽ ۳۰۲. ۽ ۳۰۳. ۽ ۳۰۴. ۽ ۳۰۵. ۽ ۳۰۶. ۽ ۳۰۷. ۽ ۳۰۸. ۽ ۳۰۹. ۽ ۳۱۰. ۽ ۳۱۱. ۽ ۳۱۲. ۽ ۳۱۳. ۽ ۳۱۴. ۽ ۳۱۵. ۽ ۳۱۶. ۽ ۳۱۷. ۽ ۳۱۸. ۽ ۳۱۹. ۽ ۳۲۰. ۽ ۳۲۱. ۽ ۳۲۲. ۽ ۳۲۳. ۽ ۳۲۴. ۽ ۳۲۵. ۽ ۳۲۶. ۽ ۳۲۷. ۽ ۳۲۸. ۽ ۳۲۹. ۽ ۳۳۰. ۽ ۳۳۱. ۽ ۳۳۲. ۽ ۳۳۳. ۽ ۳۳۴. ۽ ۳۳۵. ۽ ۳۳۶. ۽ ۳۳۷. ۽ ۳۳۸. ۽ ۳۳۹. ۽ ۳۴۰. ۽ ۳۴۱. ۽ ۳۴۲. ۽ ۳۴۳. ۽ ۳۴۴. ۽ ۳۴۵. ۽ ۳۴۶. ۽ ۳۴۷. ۽ ۳۴۸. ۽ ۳۴۹. ۽ ۳۵۰. ۽ ۳۵۱. ۽ ۳۵۲. ۽ ۳۵۳. ۽ ۳۵۴. ۽ ۳۵۵. ۽ ۳۵۶. ۽ ۳۵۷. ۽ ۳۵۸. ۽ ۳۵۹. ۽ ۳۶۰. ۽ ۳۶۱. ۽ ۳۶۲. ۽ ۳۶۳. ۽ ۳۶۴. ۽ ۳۶۵. ۽ ۳۶۶. ۽ ۳۶۷. ۽ ۳۶۸. ۽ ۳۶۹. ۽ ۳۷۰. ۽ ۳۷۱. ۽ ۳۷۲. ۽ ۳۷۳. ۽ ۳۷۴. ۽ ۳۷۵. ۽ ۳۷۶. ۽ ۳۷۷. ۽ ۳۷۸. ۽ ۳۷۹. ۽ ۳۸۰. ۽ ۳۸۱. ۽ ۳۸۲. ۽ ۳۸۳. ۽ ۳۸۴. ۽ ۳۸۵. ۽ ۳۸۶. ۽ ۳۸۷. ۽ ۳۸۸. ۽ ۳۸۹. ۽ ۳۹۰. ۽ ۳۹۱. ۽ ۳۹۲. ۽ ۳۹۳. ۽ ۳۹۴. ۽ ۳۹۵. ۽ ۳۹۶. ۽ ۳۹۷. ۽ ۳۹۸. ۽ ۳۹۹. ۽ ۴۰۰. ۽ ۴۰۱. ۽ ۴۰۲. ۽ ۴۰۳. ۽ ۴۰۴. ۽ ۴۰۵. ۽ ۴۰۶. ۽ ۴۰۷. ۽ ۴۰۸. ۽ ۴۰۹. ۽ ۴۱۰. ۽ ۴۱۱. ۽ ۴۱۲. ۽ ۴۱۳. ۽ ۴۱۴. ۽ ۴۱۵. ۽ ۴۱۶. ۽ ۴۱۷. ۽ ۴۱۸. ۽ ۴۱۹. ۽ ۴۲۰. ۽ ۴۲۱. ۽ ۴۲۲. ۽ ۴۲۳. ۽ ۴۲۴. ۽ ۴۲۵. ۽ ۴۲۶. ۽ ۴۲۷. ۽ ۴۲۸. ۽ ۴۲۹. ۽ ۴۳۰. ۽ ۴۳۱. ۽ ۴۳۲. ۽ ۴۳۳. ۽ ۴۳۴. ۽ ۴۳۵. ۽ ۴۳۶. ۽ ۴۳۷. ۽ ۴۳۸. ۽ ۴۳۹. ۽ ۴۴۰. ۽ ۴۴۱. ۽ ۴۴۲. ۽ ۴۴۳. ۽ ۴۴۴. ۽ ۴۴۵. ۽ ۴۴۶. ۽ ۴۴۷. ۽ ۴۴۸. ۽ ۴۴۹. ۽ ۴۵۰. ۽ ۴۵۱. ۽ ۴۵۲. ۽ ۴۵۳. ۽ ۴۵۴. ۽ ۴۵۵. ۽ ۴۵۶. ۽ ۴۵۷. ۽ ۴۵۸. ۽ ۴۵۹. ۽ ۴۶۰. ۽ ۴۶۱. ۽ ۴۶۲. ۽ ۴۶۳. ۽ ۴۶۴. ۽ ۴۶۵. ۽ ۴۶۶. ۽ ۴۶۷. ۽ ۴۶۸. ۽ ۴۶۹. ۽ ۴۷۰. ۽ ۴۷۱. ۽ ۴۷۲. ۽ ۴۷۳. ۽ ۴۷۴. ۽ ۴۷۵. ۽ ۴۷۶. ۽ ۴۷۷. ۽ ۴۷۸. ۽ ۴۷۹. ۽ ۴۸۰. ۽ ۴۸۱. ۽ ۴۸۲. ۽ ۴۸۳. ۽ ۴۸۴. ۽ ۴۸۵. ۽ ۴۸۶. ۽ ۴۸۷. ۽ ۴۸۸. ۽ ۴۸۹. ۽ ۴۹۰. ۽ ۴۹۱. ۽ ۴۹۲. ۽ ۴۹۳. ۽ ۴۹۴. ۽ ۴۹۵. ۽ ۴۹۶. ۽ ۴۹۷. ۽ ۴۹۸. ۽ ۴۹۹. ۽ ۵۰۰. ۽ ۵۰۱. ۽ ۵۰۲. ۽ ۵۰۳. ۽ ۵۰۴. ۽ ۵۰۵. ۽ ۵۰۶. ۽ ۵۰۷. ۽ ۵۰۸. ۽ ۵۰۹. ۽ ۵۱۰. ۽ ۵۱۱. ۽ ۵۱۲. ۽ ۵۱۳. ۽ ۵۱۴. ۽ ۵۱۵. ۽ ۵۱۶. ۽ ۵۱۷. ۽ ۵۱۸. ۽ ۵۱۹. ۽ ۵۲۰. ۽ ۵۲۱. ۽ ۵۲۲. ۽ ۵۲۳. ۽ ۵۲۴. ۽ ۵۲۵. ۽ ۵۲۶. ۽ ۵۲۷. ۽ ۵۲۸. ۽ ۵۲۹. ۽ ۵۳۰. ۽ ۵۳۱. ۽ ۵۳۲. ۽ ۵۳۳. ۽ ۵۳۴. ۽ ۵۳۵. ۽ ۵۳۶. ۽ ۵۳۷. ۽ ۵۳۸. ۽ ۵۳۹. ۽ ۵۴۰. ۽ ۵۴۱. ۽ ۵۴۲. ۽ ۵۴۳. ۽ ۵۴۴. ۽ ۵۴۵. ۽ ۵۴۶. ۽ ۵۴۷. ۽ ۵۴۸. ۽ ۵۴۹. ۽ ۵۵۰. ۽ ۵۵۱. ۽ ۵۵۲. ۽ ۵۵۳. ۽ ۵۵۴. ۽ ۵۵۵. ۽ ۵۵۶. ۽ ۵۵۷. ۽ ۵۵۸. ۽ ۵۵۹. ۽ ۵۶۰. ۽ ۵۶۱. ۽ ۵۶۲. ۽ ۵۶۳. ۽ ۵۶۴. ۽ ۵۶۵. ۽ ۵۶۶. ۽ ۵۶۷. ۽ ۵۶۸. ۽ ۵۶۹. ۽ ۵۷۰. ۽ ۵۷۱. ۽ ۵۷۲. ۽ ۵۷۳. ۽ ۵۷۴. ۽ ۵۷۵. ۽ ۵۷۶. ۽ ۵۷۷. ۽ ۵۷۸. ۽ ۵۷۹. ۽ ۵۸۰. ۽ ۵۸۱. ۽ ۵۸۲. ۽ ۵۸۳. ۽ ۵۸۴. ۽ ۵۸۵. ۽ ۵۸۶. ۽ ۵۸۷. ۽ ۵۸۸. ۽ ۵۸۹. ۽ ۵۹۰. ۽ ۵۹۱. ۽ ۵۹۲. ۽ ۵۹۳. ۽ ۵۹۴. ۽ ۵۹۵. ۽ ۵۹۶. ۽ ۵۹۷. ۽ ۵۹۸. ۽ ۵۹۹. ۽ ۶۰۰. ۽ ۶۰۱. ۽ ۶۰۲. ۽ ۶۰۳. ۽ ۶۰۴. ۽ ۶۰۵. ۽ ۶۰۶. ۽ ۶۰۷. ۽ ۶۰۸. ۽ ۶۰۹. ۽ ۶۱

لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ آيَاتٍ لِلْسَّالِكِينَ ۝ إِذْ قَالُوا لِيُوسُفَ

بیشک يوسف سندس پيارن پيڙا پيڙن جي واسطي نشانين آهن. ۱۲۰ جڏهن چيائون ها
وَإِخْوَهُ أَحَبُّ إِلَيْنَا مِمَّا نَحْنُ عَصَبَةٌ ۝ إِنَّ أَبَانَا لَفِي

جو ضرور يوسف ۽ ان جو پيءُ ۽ اسان جي پيءُ کي اسان کان وڌيڪ پيار آهن ۽ اسان جو آهيو ڀڳ ۽ اسانجو
مَنْلِ مُبِينٍ ۝ اَتَتُوا يُوسُفَ وَأَخْوَهُ أَرْضًا يَخْلُ لَكُمْ وَجْهَ

پيءُ کي طرح انهن جي محبت ۾ ٻڌل آهي. يوسف کي ماري وڃهيو يا زمين ۾ ڪٽي اڇلائي اچڻ وارا توهان جي پيءُ جيئن
أَبْيَكُمْ وَتَكُونُوا مِنْ بَعْدِهِ قَوْمًا صَالِحِينَ ۝ قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ

فقط توهان جي طرف متوجع رهي ۽ ان کان پوءِ نيڪ ٿي وڃجو. ۱۲۱ انهن مان چوڻ واري چيو
لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ وَأَلْقُوهُ فِي غَيِّبَتِ الْجُبِّ يَلْتَقِطُ بَعْضُ

يوسف کي قتل ڪريو ۽ ٻلڪ ان کي ۱۲۲ اونداهي ڪوهر ۾ اڇلايو جيئن ڪو مسافر ان کي کڻي وڃي ۱۲۳
السَّيَّارَةِ ۝ إِنَّ كُنْتُمْ فَعَلِينَ ۝ قَالُوا يَا أَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأْمَنَّا عَلَى

جيڪڏهن توهان کي ڪوڙ جو اڏو آهي ته ۱۲۴ چيائون اي اٿا ڇا پيءُ سو کي ڇڏي رهيو جو يوسف جي باري ۾
يُوسُفَ وَإِنَّا لَهُ لَنَصْحُونُ ۝ أَرْسَلَهُ مَعَنَا غَدًا يَزْتَعِرُ وَيَلْعَبُ

اٿا ڇا اعتبار ٿو ڪرين ۽ اٿا ته ان جا خبر خراب آهيون. ۱۲۵ سڀني ان کي اسان سان گڏ مرڪب جو اسان کي بيٺي ۽ راندو
وَإِنَّا لَهُ لَنَحْفُظُونَ ۝ قَالَ إِنِّي لَيَحْزُنُنِي أَنَّ تَذْهَبُوا بِهِ وَأَخَافُ

۱۲۶ ۽ ۱۲۷ ۽ ۱۲۸ ۽ ۱۲۹ ۽ ۱۳۰ ۽ ۱۳۱ ۽ ۱۳۲ ۽ ۱۳۳ ۽ ۱۳۴ ۽ ۱۳۵ ۽ ۱۳۶ ۽ ۱۳۷ ۽ ۱۳۸ ۽ ۱۳۹ ۽ ۱۴۰ ۽ ۱۴۱ ۽ ۱۴۲ ۽ ۱۴۳ ۽ ۱۴۴ ۽ ۱۴۵ ۽ ۱۴۶ ۽ ۱۴۷ ۽ ۱۴۸ ۽ ۱۴۹ ۽ ۱۵۰ ۽ ۱۵۱ ۽ ۱۵۲ ۽ ۱۵۳ ۽ ۱۵۴ ۽ ۱۵۵ ۽ ۱۵۶ ۽ ۱۵۷ ۽ ۱۵۸ ۽ ۱۵۹ ۽ ۱۶۰ ۽ ۱۶۱ ۽ ۱۶۲ ۽ ۱۶۳ ۽ ۱۶۴ ۽ ۱۶۵ ۽ ۱۶۶ ۽ ۱۶۷ ۽ ۱۶۸ ۽ ۱۶۹ ۽ ۱۷۰ ۽ ۱۷۱ ۽ ۱۷۲ ۽ ۱۷۳ ۽ ۱۷۴ ۽ ۱۷۵ ۽ ۱۷۶ ۽ ۱۷۷ ۽ ۱۷۸ ۽ ۱۷۹ ۽ ۱۸۰ ۽ ۱۸۱ ۽ ۱۸۲ ۽ ۱۸۳ ۽ ۱۸۴ ۽ ۱۸۵ ۽ ۱۸۶ ۽ ۱۸۷ ۽ ۱۸۸ ۽ ۱۸۹ ۽ ۱۹۰ ۽ ۱۹۱ ۽ ۱۹۲ ۽ ۱۹۳ ۽ ۱۹۴ ۽ ۱۹۵ ۽ ۱۹۶ ۽ ۱۹۷ ۽ ۱۹۸ ۽ ۱۹۹ ۽ ۲۰۰ ۽ ۲۰۱ ۽ ۲۰۲ ۽ ۲۰۳ ۽ ۲۰۴ ۽ ۲۰۵ ۽ ۲۰۶ ۽ ۲۰۷ ۽ ۲۰۸ ۽ ۲۰۹ ۽ ۲۱۰ ۽ ۲۱۱ ۽ ۲۱۲ ۽ ۲۱۳ ۽ ۲۱۴ ۽ ۲۱۵ ۽ ۲۱۶ ۽ ۲۱۷ ۽ ۲۱۸ ۽ ۲۱۹ ۽ ۲۲۰ ۽ ۲۲۱ ۽ ۲۲۲ ۽ ۲۲۳ ۽ ۲۲۴ ۽ ۲۲۵ ۽ ۲۲۶ ۽ ۲۲۷ ۽ ۲۲۸ ۽ ۲۲۹ ۽ ۲۳۰ ۽ ۲۳۱ ۽ ۲۳۲ ۽ ۲۳۳ ۽ ۲۳۴ ۽ ۲۳۵ ۽ ۲۳۶ ۽ ۲۳۷ ۽ ۲۳۸ ۽ ۲۳۹ ۽ ۲۴۰ ۽ ۲۴۱ ۽ ۲۴۲ ۽ ۲۴۳ ۽ ۲۴۴ ۽ ۲۴۵ ۽ ۲۴۶ ۽ ۲۴۷ ۽ ۲۴۸ ۽ ۲۴۹ ۽ ۲۵۰ ۽ ۲۵۱ ۽ ۲۵۲ ۽ ۲۵۳ ۽ ۲۵۴ ۽ ۲۵۵ ۽ ۲۵۶ ۽ ۲۵۷ ۽ ۲۵۸ ۽ ۲۵۹ ۽ ۲۶۰ ۽ ۲۶۱ ۽ ۲۶۲ ۽ ۲۶۳ ۽ ۲۶۴ ۽ ۲۶۵ ۽ ۲۶۶ ۽ ۲۶۷ ۽ ۲۶۸ ۽ ۲۶۹ ۽ ۲۷۰ ۽ ۲۷۱ ۽ ۲۷۲ ۽ ۲۷۳ ۽ ۲۷۴ ۽ ۲۷۵ ۽ ۲۷۶ ۽ ۲۷۷ ۽ ۲۷۸ ۽ ۲۷۹ ۽ ۲۸۰ ۽ ۲۸۱ ۽ ۲۸۲ ۽ ۲۸۳ ۽ ۲۸۴ ۽ ۲۸۵ ۽ ۲۸۶ ۽ ۲۸۷ ۽ ۲۸۸ ۽ ۲۸۹ ۽ ۲۹۰ ۽ ۲۹۱ ۽ ۲۹۲ ۽ ۲۹۳ ۽ ۲۹۴ ۽ ۲۹۵ ۽ ۲۹۶ ۽ ۲۹۷ ۽ ۲۹۸ ۽ ۲۹۹ ۽ ۳۰۰ ۽ ۳۰۱ ۽ ۳۰۲ ۽ ۳۰۳ ۽ ۳۰۴ ۽ ۳۰۵ ۽ ۳۰۶ ۽ ۳۰۷ ۽ ۳۰۸ ۽ ۳۰۹ ۽ ۳۱۰ ۽ ۳۱۱ ۽ ۳۱۲ ۽ ۳۱۳ ۽ ۳۱۴ ۽ ۳۱۵ ۽ ۳۱۶ ۽ ۳۱۷ ۽ ۳۱۸ ۽ ۳۱۹ ۽ ۳۲۰ ۽ ۳۲۱ ۽ ۳۲۲ ۽ ۳۲۳ ۽ ۳۲۴ ۽ ۳۲۵ ۽ ۳۲۶ ۽ ۳۲۷ ۽ ۳۲۸ ۽ ۳۲۹ ۽ ۳۳۰ ۽ ۳۳۱ ۽ ۳۳۲ ۽ ۳۳۳ ۽ ۳۳۴ ۽ ۳۳۵ ۽ ۳۳۶ ۽ ۳۳۷ ۽ ۳۳۸ ۽ ۳۳۹ ۽ ۳۴۰ ۽ ۳۴۱ ۽ ۳۴۲ ۽ ۳۴۳ ۽ ۳۴۴ ۽ ۳۴۵ ۽ ۳۴۶ ۽ ۳۴۷ ۽ ۳۴۸ ۽ ۳۴۹ ۽ ۳۵۰ ۽ ۳۵۱ ۽ ۳۵۲ ۽ ۳۵۳ ۽ ۳۵۴ ۽ ۳۵۵ ۽ ۳۵۶ ۽ ۳۵۷ ۽ ۳۵۸ ۽ ۳۵۹ ۽ ۳۶۰ ۽ ۳۶۱ ۽ ۳۶۲ ۽ ۳۶۳ ۽ ۳۶۴ ۽ ۳۶۵ ۽ ۳۶۶ ۽ ۳۶۷ ۽ ۳۶۸ ۽ ۳۶۹ ۽ ۳۷۰ ۽ ۳۷۱ ۽ ۳۷۲ ۽ ۳۷۳ ۽ ۳۷۴ ۽ ۳۷۵ ۽ ۳۷۶ ۽ ۳۷۷ ۽ ۳۷۸ ۽ ۳۷۹ ۽ ۳۸۰ ۽ ۳۸۱ ۽ ۳۸۲ ۽ ۳۸۳ ۽ ۳۸۴ ۽ ۳۸۵ ۽ ۳۸۶ ۽ ۳۸۷ ۽ ۳۸۸ ۽ ۳۸۹ ۽ ۳۹۰ ۽ ۳۹۱ ۽ ۳۹۲ ۽ ۳۹۳ ۽ ۳۹۴ ۽ ۳۹۵ ۽ ۳۹۶ ۽ ۳۹۷ ۽ ۳۹۸ ۽ ۳۹۹ ۽ ۴۰۰ ۽ ۴۰۱ ۽ ۴۰۲ ۽ ۴۰۳ ۽ ۴۰۴ ۽ ۴۰۵ ۽ ۴۰۶ ۽ ۴۰۷ ۽ ۴۰۸ ۽ ۴۰۹ ۽ ۴۱۰ ۽ ۴۱۱ ۽ ۴۱۲ ۽ ۴۱۳ ۽ ۴۱۴ ۽ ۴۱۵ ۽ ۴۱۶ ۽ ۴۱۷ ۽ ۴۱۸ ۽ ۴۱۹ ۽ ۴۲۰ ۽ ۴۲۱ ۽ ۴۲۲ ۽ ۴۲۳ ۽ ۴۲۴ ۽ ۴۲۵ ۽ ۴۲۶ ۽ ۴۲۷ ۽ ۴۲۸ ۽ ۴۲۹ ۽ ۴۳۰ ۽ ۴۳۱ ۽ ۴۳۲ ۽ ۴۳۳ ۽ ۴۳۴ ۽ ۴۳۵ ۽ ۴۳۶ ۽ ۴۳۷ ۽ ۴۳۸ ۽ ۴۳۹ ۽ ۴۴۰ ۽ ۴۴۱ ۽ ۴۴۲ ۽ ۴۴۳ ۽ ۴۴۴ ۽ ۴۴۵ ۽ ۴۴۶ ۽ ۴۴۷ ۽ ۴۴۸ ۽ ۴۴۹ ۽ ۴۵۰ ۽ ۴۵۱ ۽ ۴۵۲ ۽ ۴۵۳ ۽ ۴۵۴ ۽ ۴۵۵ ۽ ۴۵۶ ۽ ۴۵۷ ۽ ۴۵۸ ۽ ۴۵۹ ۽ ۴۶۰ ۽ ۴۶۱ ۽ ۴۶۲ ۽ ۴۶۳ ۽ ۴۶۴ ۽ ۴۶۵ ۽ ۴۶۶ ۽ ۴۶۷ ۽ ۴۶۸ ۽ ۴۶۹ ۽ ۴۷۰ ۽ ۴۷۱ ۽ ۴۷۲ ۽ ۴۷۳ ۽ ۴۷۴ ۽ ۴۷۵ ۽ ۴۷۶ ۽ ۴۷۷ ۽ ۴۷۸ ۽ ۴۷۹ ۽ ۴۸۰ ۽ ۴۸۱ ۽ ۴۸۲ ۽ ۴۸۳ ۽ ۴۸۴ ۽ ۴۸۵ ۽ ۴۸۶ ۽ ۴۸۷ ۽ ۴۸۸ ۽ ۴۸۹ ۽ ۴۹۰ ۽ ۴۹۱ ۽ ۴۹۲ ۽ ۴۹۳ ۽ ۴۹۴ ۽ ۴۹۵ ۽ ۴۹۶ ۽ ۴۹۷ ۽ ۴۹۸ ۽ ۴۹۹ ۽ ۵۰۰ ۽ ۵۰۱ ۽ ۵۰۲ ۽ ۵۰۳ ۽ ۵۰۴ ۽ ۵۰۵ ۽ ۵۰۶ ۽ ۵۰۷ ۽ ۵۰۸ ۽ ۵۰۹ ۽ ۵۱۰ ۽ ۵۱۱ ۽ ۵۱۲ ۽ ۵۱۳ ۽ ۵۱۴ ۽ ۵۱۵ ۽ ۵۱۶ ۽ ۵۱۷ ۽ ۵۱۸ ۽ ۵۱۹ ۽ ۵۲۰ ۽ ۵۲۱ ۽ ۵۲۲ ۽ ۵۲۳ ۽ ۵۲۴ ۽ ۵۲۵ ۽ ۵۲۶ ۽ ۵۲۷ ۽ ۵۲۸ ۽ ۵۲۹ ۽ ۵۳۰ ۽ ۵۳۱ ۽ ۵۳۲ ۽ ۵۳۳ ۽ ۵۳۴ ۽ ۵۳۵ ۽ ۵۳۶ ۽ ۵۳۷ ۽ ۵۳۸ ۽ ۵۳۹ ۽ ۵۴۰ ۽ ۵۴۱ ۽ ۵۴۲ ۽ ۵۴۳ ۽ ۵۴۴ ۽ ۵۴۵ ۽ ۵۴۶ ۽ ۵۴۷ ۽ ۵۴۸ ۽ ۵۴۹ ۽ ۵۵۰ ۽ ۵۵۱ ۽ ۵۵۲ ۽ ۵۵۳ ۽ ۵۵۴ ۽ ۵۵۵ ۽ ۵۵۶ ۽ ۵۵۷ ۽ ۵۵۸ ۽ ۵۵۹ ۽ ۵۶۰ ۽ ۵۶۱ ۽ ۵۶۲ ۽ ۵۶۳ ۽ ۵۶۴ ۽ ۵۶۵ ۽ ۵۶۶ ۽ ۵۶۷ ۽ ۵۶۸ ۽ ۵۶۹ ۽ ۵۷۰ ۽ ۵۷۱ ۽ ۵۷۲ ۽ ۵۷۳ ۽ ۵۷۴ ۽ ۵۷۵ ۽ ۵۷۶ ۽ ۵۷۷ ۽ ۵۷۸ ۽ ۵۷۹ ۽ ۵۸۰ ۽ ۵۸۱ ۽ ۵۸۲ ۽ ۵۸۳ ۽ ۵۸۴ ۽ ۵۸۵ ۽ ۵۸۶ ۽ ۵۸۷ ۽ ۵۸۸ ۽ ۵۸۹ ۽ ۵۹۰ ۽ ۵۹۱ ۽ ۵۹۲ ۽ ۵۹۳ ۽ ۵۹۴ ۽ ۵۹۵ ۽ ۵۹۶ ۽ ۵۹۷ ۽ ۵۹۸ ۽ ۵۹۹ ۽ ۶۰۰ ۽ ۶۰۱ ۽ ۶۰۲ ۽ ۶۰۳ ۽ ۶۰۴ ۽ ۶۰۵ ۽ ۶۰۶ ۽ ۶۰۷ ۽ ۶۰۸ ۽ ۶۰۹ ۽ ۶۱۰ ۽ ۶۱۱ ۽ ۶۱۲ ۽ ۶۱۳ ۽ ۶۱۴ ۽ ۶۱۵ ۽ ۶۱۶ ۽ ۶۱۷ ۽ ۶۱۸ ۽ ۶۱۹ ۽ ۶۲۰ ۽ ۶۲۱ ۽ ۶۲۲ ۽ ۶۲۳ ۽ ۶۲۴ ۽ ۶۲۵ ۽ ۶۲۶ ۽ ۶۲۷ ۽ ۶۲۸ ۽ ۶۲۹ ۽ ۶۳۰ ۽ ۶۳۱ ۽ ۶۳۲ ۽ ۶۳۳ ۽ ۶۳۴ ۽ ۶۳۵ ۽ ۶۳۶ ۽ ۶۳۷ ۽ ۶۳۸ ۽ ۶۳۹ ۽ ۶۴۰ ۽ ۶۴۱ ۽ ۶۴۲ ۽ ۶۴۳ ۽ ۶۴۴ ۽ ۶۴۵ ۽ ۶۴۶ ۽ ۶۴۷ ۽ ۶۴۸ ۽ ۶۴۹ ۽ ۶۵۰ ۽ ۶۵۱ ۽ ۶۵۲ ۽ ۶۵۳ ۽ ۶۵۴ ۽ ۶۵۵ ۽ ۶۵۶ ۽ ۶۵۷ ۽ ۶۵۸ ۽ ۶۵۹ ۽ ۶۶۰ ۽ ۶۶۱ ۽ ۶۶۲ ۽ ۶۶۳ ۽ ۶۶۴ ۽ ۶۶۵ ۽ ۶۶۶ ۽ ۶۶۷ ۽ ۶۶۸ ۽ ۶۶۹ ۽ ۶۷۰ ۽ ۶۷۱ ۽ ۶۷۲ ۽ ۶۷۳ ۽ ۶۷۴ ۽ ۶۷۵ ۽ ۶۷۶ ۽ ۶۷۷ ۽ ۶۷۸ ۽ ۶۷۹ ۽ ۶۸۰ ۽ ۶۸۱ ۽ ۶۸۲ ۽ ۶۸۳ ۽ ۶۸۴ ۽ ۶۸۵ ۽ ۶۸۶ ۽ ۶۸۷ ۽ ۶۸۸ ۽ ۶۸۹ ۽ ۶۹۰ ۽ ۶۹۱ ۽ ۶۹۲ ۽ ۶۹۳ ۽ ۶۹۴ ۽ ۶۹۵ ۽ ۶۹۶ ۽ ۶۹۷ ۽ ۶۹۸ ۽ ۶۹۹ ۽ ۷۰۰ ۽ ۷۰۱ ۽ ۷۰۲ ۽ ۷۰۳ ۽ ۷۰۴ ۽ ۷۰۵ ۽ ۷۰۶ ۽ ۷۰۷ ۽ ۷۰۸ ۽ ۷۰۹ ۽ ۷۱۰ ۽ ۷۱۱ ۽ ۷۱۲ ۽ ۷۱۳ ۽ ۷۱۴ ۽ ۷۱۵ ۽ ۷۱۶ ۽ ۷۱۷ ۽ ۷۱۸ ۽ ۷۱۹ ۽ ۷۲۰ ۽ ۷۲۱ ۽ ۷۲۲ ۽ ۷۲۳ ۽ ۷۲۴ ۽ ۷۲۵ ۽ ۷۲۶ ۽ ۷۲۷ ۽ ۷۲۸ ۽ ۷۲۹ ۽ ۷۳۰ ۽ ۷۳۱ ۽ ۷۳۲ ۽ ۷۳۳ ۽ ۷۳۴ ۽ ۷۳۵ ۽ ۷۳۶ ۽ ۷۳۷ ۽ ۷۳۸ ۽ ۷۳۹ ۽ ۷۴۰ ۽ ۷۴۱ ۽ ۷۴۲ ۽ ۷۴۳ ۽ ۷۴۴ ۽ ۷۴۵ ۽ ۷۴۶ ۽ ۷۴۷ ۽ ۷۴۸ ۽ ۷۴۹ ۽ ۷۵۰ ۽ ۷۵۱ ۽ ۷۵۲ ۽ ۷۵۳ ۽ ۷۵۴ ۽ ۷۵۵ ۽ ۷۵۶ ۽ ۷۵۷ ۽ ۷۵۸ ۽ ۷۵۹ ۽ ۷۶۰ ۽ ۷۶۱ ۽ ۷۶۲ ۽ ۷۶۳ ۽ ۷۶۴ ۽ ۷۶۵ ۽ ۷۶۶ ۽ ۷۶۷ ۽ ۷۶۸ ۽ ۷۶۹ ۽ ۷۷۰ ۽ ۷۷۱ ۽ ۷۷۲ ۽ ۷۷۳ ۽ ۷۷۴ ۽ ۷۷۵ ۽ ۷۷۶ ۽ ۷۷۷ ۽ ۷۷۸ ۽ ۷۷۹ ۽ ۷۸۰ ۽ ۷۸۱ ۽ ۷۸۲ ۽ ۷۸۳ ۽ ۷۸۴ ۽ ۷۸۵ ۽ ۷۸۶ ۽ ۷۸۷ ۽ ۷۸۸ ۽ ۷۸۹ ۽ ۷۹۰ ۽ ۷۹۱ ۽ ۷۹۲ ۽ ۷۹۳ ۽ ۷۹۴ ۽ ۷۹۵ ۽ ۷۹۶ ۽ ۷۹۷ ۽ ۷۹۸ ۽ ۷۹۹ ۽ ۸۰۰ ۽ ۸۰۱ ۽ ۸۰۲ ۽ ۸۰۳ ۽ ۸۰۴ ۽ ۸۰۵ ۽ ۸۰۶ ۽ ۸۰۷ ۽ ۸۰۸ ۽ ۸۰۹ ۽ ۸۱۰ ۽ ۸۱۱ ۽ ۸۱۲ ۽ ۸۱۳ ۽ ۸۱۴ ۽ ۸۱۵ ۽ ۸۱۶ ۽ ۸۱۷ ۽ ۸۱۸ ۽ ۸۱۹ ۽ ۸۲۰ ۽ ۸۲۱ ۽ ۸۲۲ ۽ ۸۲۳ ۽ ۸۲۴ ۽ ۸۲۵ ۽ ۸۲۶ ۽ ۸۲۷ ۽ ۸۲۸ ۽ ۸۲۹ ۽ ۸۳۰ ۽ ۸۳۱ ۽ ۸۳۲ ۽ ۸۳۳ ۽ ۸۳۴ ۽ ۸۳۵ ۽ ۸۳۶ ۽ ۸۳۷ ۽ ۸۳۸ ۽ ۸۳۹ ۽ ۸۴۰ ۽ ۸۴۱ ۽ ۸۴۲ ۽ ۸۴۳ ۽ ۸۴۴ ۽ ۸۴۵ ۽ ۸۴۶ ۽ ۸۴۷ ۽ ۸۴۸ ۽ ۸۴۹ ۽ ۸۵۰ ۽ ۸۵۱ ۽ ۸۵۲ ۽ ۸۵۳ ۽ ۸۵۴ ۽ ۸۵۵ ۽ ۸۵۶ ۽ ۸۵۷ ۽ ۸۵۸ ۽ ۸۵۹ ۽ ۸۶۰ ۽ ۸۶۱ ۽ ۸۶۲ ۽ ۸۶۳ ۽ ۸۶۴ ۽ ۸۶۵ ۽ ۸۶۶ ۽ ۸۶۷ ۽ ۸۶۸ ۽ ۸۶۹ ۽ ۸۷۰ ۽ ۸۷۱ ۽ ۸۷۲ ۽ ۸۷۳ ۽ ۸۷۴ ۽ ۸۷۵ ۽ ۸۷۶ ۽ ۸۷۷ ۽ ۸۷۸ ۽ ۸۷۹ ۽ ۸۸۰ ۽ ۸۸۱ ۽ ۸۸۲ ۽ ۸۸۳ ۽ ۸۸۴ ۽ ۸۸۵ ۽ ۸۸۶ ۽ ۸۸۷ ۽ ۸۸۸ ۽ ۸۸۹ ۽ ۸۹۰ ۽ ۸۹۱ ۽ ۸۹۲ ۽ ۸۹۳ ۽ ۸۹۴ ۽ ۸۹۵ ۽ ۸۹۶ ۽ ۸۹۷ ۽ ۸۹۸ ۽ ۸۹۹ ۽ ۹۰۰ ۽ ۹۰۱ ۽ ۹۰۲ ۽ ۹۰۳ ۽ ۹۰۴ ۽ ۹۰۵ ۽ ۹۰۶ ۽ ۹۰۷ ۽ ۹۰۸ ۽ ۹۰۹ ۽ ۹۱۰ ۽ ۹۱۱ ۽ ۹۱۲ ۽ ۹۱۳ ۽ ۹۱۴ ۽ ۹۱۵ ۽ ۹۱۶ ۽ ۹۱۷ ۽ ۹۱۸ ۽ ۹۱۹ ۽ ۹۲۰ ۽ ۹۲۱ ۽ ۹۲۲ ۽ ۹۲۳ ۽ ۹۲۴ ۽ ۹۲۵ ۽ ۹۲۶ ۽ ۹۲۷ ۽ ۹۲۸ ۽ ۹۲۹ ۽ ۹۳۰ ۽ ۹۳۱ ۽ ۹۳۲ ۽ ۹۳۳ ۽ ۹۳۴ ۽ ۹۳۵ ۽ ۹۳۶ ۽ ۹۳۷ ۽ ۹۳۸ ۽ ۹۳۹ ۽ ۹۴۰ ۽ ۹۴۱ ۽ ۹۴۲ ۽ ۹۴۳ ۽ ۹۴۴ ۽ ۹۴۵ ۽ ۹۴۶ ۽ ۹۴۷ ۽ ۹۴۸ ۽ ۹۴۹ ۽ ۹۵۰ ۽ ۹۵۱ ۽ ۹۵۲ ۽ ۹۵۳ ۽ ۹۵۴ ۽ ۹۵۵ ۽ ۹۵۶ ۽ ۹۵۷ ۽ ۹۵۸ ۽ ۹۵۹ ۽ ۹۶۰ ۽ ۹۶۱ ۽ ۹۶۲ ۽ ۹۶۳ ۽ ۹۶۴ ۽ ۹۶۵ ۽ ۹۶۶ ۽ ۹۶۷ ۽ ۹۶۸ ۽ ۹۶۹ ۽ ۹۷۰ ۽ ۹۷۱ ۽ ۹۷۲ ۽ ۹۷۳ ۽ ۹۷۴ ۽ ۹۷۵ ۽ ۹۷۶ ۽ ۹۷۷ ۽ ۹۷۸ ۽ ۹۷۹ ۽ ۹۸۰ ۽ ۹۸۱ ۽ ۹۸۲ ۽ ۹۸۳ ۽ ۹۸۴ ۽ ۹۸۵ ۽ ۹۸۶ ۽ ۹۸۷ ۽ ۹۸۸ ۽ ۹۸۹ ۽ ۹۹۰ ۽ ۹۹۱ ۽ ۹۹۲ ۽ ۹۹۳ ۽ ۹۹۴ ۽ ۹۹۵ ۽ ۹۹۶ ۽ ۹۹۷ ۽ ۹۹۸ ۽ ۹۹۹ ۽ ۱۰۰۰ ۽ ۱۰۰۱ ۽ ۱۰۰۲ ۽ ۱۰۰۳ ۽ ۱۰۰۴ ۽ ۱۰۰۵ ۽ ۱۰۰۶ ۽ ۱۰۰۷ ۽ ۱۰۰۸ ۽ ۱۰۰۹ ۽ ۱۰۱۰ ۽ ۱۰۱۱ ۽ ۱۰۱۲ ۽ ۱۰۱۳ ۽ ۱۰۱۴ ۽ ۱۰۱۵ ۽ ۱۰۱۶ ۽ ۱۰۱۷ ۽ ۱۰۱۸ ۽ ۱۰۱۹ ۽ ۱۰۲۰ ۽ ۱۰۲۱ ۽ ۱۰۲۲ ۽ ۱۰۲۳ ۽ ۱۰۲۴ ۽ ۱۰۲۵ ۽ ۱۰۲۶ ۽ ۱۰۲۷ ۽ ۱۰۲۸ ۽ ۱۰۲۹ ۽ ۱۰۳۰ ۽ ۱۰۳۱ ۽ ۱۰۳۲ ۽ ۱۰۳۳ ۽ ۱۰۳۴ ۽ ۱۰۳۵ ۽ ۱۰۳۶ ۽ ۱۰۳۷ ۽ ۱۰۳۸ ۽ ۱۰۳۹ ۽ ۱۰۴۰ ۽ ۱۰۴۱ ۽ ۱۰۴۲ ۽ ۱۰۴۳ ۽ ۱۰۴۴ ۽ ۱۰۴۵ ۽ ۱۰۴۶ ۽ ۱۰۴۷ ۽ ۱۰۴۸ ۽ ۱۰۴۹ ۽ ۱۰۵۰ ۽ ۱۰۵۱ ۽ ۱۰۵۲ ۽ ۱۰۵۳ ۽ ۱۰۵۴ ۽ ۱۰۵۵ ۽ ۱۰۵۶ ۽ ۱۰۵۷ ۽ ۱۰۵۸ ۽ ۱۰۵۹ ۽ ۱۰۶۰ ۽ ۱۰۶۱ ۽ ۱۰۶۲ ۽ ۱۰۶۳ ۽ ۱۰۶۴ ۽ ۱۰۶۵ ۽ ۱۰۶۶ ۽ ۱۰۶۷ ۽ ۱۰۶۸ ۽ ۱۰۶۹ ۽ ۱۰۷۰ ۽ ۱۰۷۱ ۽ ۱۰۷۲ ۽ ۱۰۷۳ ۽ ۱۰۷۴ ۽ ۱۰۷۵ ۽ ۱۰۷۶ ۽ ۱۰۷۷ ۽ ۱۰۷۸ ۽ ۱۰۷۹ ۽ ۱۰۸۰ ۽ ۱۰۸۱ ۽ ۱۰۸۲ ۽ ۱۰۸۳ ۽ ۱۰۸۴ ۽ ۱۰۸۵ ۽ ۱۰۸۶ ۽ ۱۰۸۷ ۽ ۱۰۸۸ ۽ ۱۰۸۹ ۽ ۱۰۹۰ ۽ ۱۰۹۱ ۽ ۱۰۹۲ ۽ ۱۰۹۳ ۽ ۱۰۹۴ ۽ ۱۰۹۵ ۽ ۱۰۹۶ ۽ ۱۰۹۷ ۽ ۱۰۹۸ ۽ ۱۰۹۹ ۽ ۱۱۰۰ ۽ ۱۱۰۱ ۽ ۱۱۰۲ ۽ ۱۱۰۳ ۽ ۱۱۰۴ ۽ ۱۱۰۵ ۽ ۱۱۰۶ ۽ ۱۱۰۷ ۽ ۱۱۰۸ ۽ ۱۱۰۹ ۽ ۱۱۱۰ ۽ ۱۱۱۱ ۽ ۱۱۱۲ ۽ ۱۱۱۳ ۽ ۱۱۱۴ ۽ ۱۱۱۵ ۽ ۱۱۱۶ ۽ ۱۱۱۷ ۽ ۱۱۱۸ ۽ ۱۱۱۹ ۽ ۱۱۲۰ ۽ ۱۱۲۱ ۽ ۱۱۲۲ ۽ ۱۱۲۳ ۽ ۱۱۲۴ ۽ ۱۱۲۵ ۽ ۱۱۲۶ ۽ ۱۱۲۷ ۽ ۱۱۲۸ ۽ ۱۱۲۹ ۽ ۱۱۳۰ ۽ ۱۱۳۱ ۽ ۱۱۳۲ ۽ ۱۱۳۳ ۽ ۱۱۳۴ ۽ ۱۱۳۵ ۽ ۱۱۳۶ ۽ ۱۱۳۷ ۽ ۱۱۳۸ ۽ ۱۱۳۹ ۽ ۱۱۴۰ ۽ ۱۱۴۱ ۽ ۱۱۴۲ ۽ ۱۱۴۳ ۽ ۱۱۴۴ ۽ ۱۱۴۵ ۽ ۱۱۴۶ ۽ ۱۱۴۷ ۽ ۱۱۴۸ ۽ ۱۱۴۹ ۽ ۱۱۵۰ ۽ ۱۱۵۱ ۽ ۱۱۵۲ ۽ ۱۱۵۳ ۽ ۱۱۵۴ ۽ ۱۱۵۵ ۽ ۱۱۵۶ ۽ ۱۱۵۷ ۽ ۱۱۵۸ ۽ ۱۱۵۹ ۽ ۱۱۶۰ ۽ ۱۱۶۱ ۽ ۱۱۶۲ ۽ ۱۱۶۳ ۽ ۱۱۶۴ ۽ ۱۱۶۵ ۽ ۱۱۶۶ ۽ ۱۱۶۷ ۽ ۱۱۶۸ ۽ ۱۱۶۹ ۽ ۱۱۷۰ ۽ ۱۱۷۱ ۽ ۱۱۷۲ ۽ ۱۱۷۳ ۽ ۱۱۷۴ ۽ ۱۱۷۵ ۽ ۱۱۷۶ ۽ ۱۱۷۷ ۽ ۱۱۷۸ ۽ ۱۱۷۹ ۽ ۱۱۸۰ ۽ ۱۱۸۱ ۽ ۱۱۸۲ ۽ ۱۱۸۳ ۽ ۱۱۸۴ ۽ ۱۱۸۵ ۽ ۱۱۸۶ ۽ ۱۱۸۷ ۽ ۱۱۸۸ ۽ ۱۱۸۹ ۽ ۱۱۹۰ ۽ ۱۱۹۱ ۽ ۱۱۹۲ ۽ ۱۱۹۳ ۽ ۱۱۹۴ ۽ ۱۱۹۵ ۽ ۱۱۹۶ ۽ ۱۱۹۷ ۽ ۱۱۹۸ ۽ ۱۱۹۹ ۽ ۱۲۰۰ ۽ ۱۲۰۱ ۽ ۱۲۰۲ ۽ ۱۲۰۳ ۽ ۱۲۰۴ ۽ ۱۲۰۵ ۽ ۱۲۰۶ ۽ ۱۲۰۷ ۽ ۱۲۰

أَعْرِضْ خَصْرًا وَقَالَ الْآخَرُ إِنِّي أَرِنِي أَحْمِلُ فَوْقَ رَأْسِي خُبْرًا
 مان شراب نیو تیان تو بهی چیر ۱۵ مان خواب دنو آهی ت منهنجی متی تی کجھ مان یون آهن
 تَاكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ ۖ نَبِّئْنَا بِتَاوِيلِهِ ۚ إِنَّا نَارِكَ مِنَ الْحَسْبِيِّينَ ۚ
 جف مان پکی کاش تار اسان کی ان جو تعبیر ہڈاؤ بیشک اسان ارہان کی نیکو کار دسرن تا ۱۶
 قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِ إِلَّا نَبَأُكُمَا بِتَاوِيلِهِ قَبْلَ أَنْ
 یوسف چیر توهان کی ملندڑ کاڈو توهان رت دایندو ان جی اچن کان اگ پرمان توهان کی ان جو تعبیر ہڈاؤ
 يَأْتِيَكُمَا ذَلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي ۚ إِنِّي تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَا
 چدیندس ونا ہی انهن علمن ما آھی میگوڑ کی منهنجی رب سیکارو بیشک مزانن مانن جودین دیجی جی اللہ
 يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ۚ وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ
 تی ایمان دتا رن ہی آخرت جامنکر آهن بی مون پنهنجی بی دتا دت
 آبَاءِيَ ۚ لِإِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ ۚ مَا كَانَ لَنَا أَنْ نَشْرِكَ
 ابراہیم ہی اسحاق ہی یعقوب جودین اختیار کیوڑ اسان کی حق دتو بهی جی کجھن شی کی اللہ جی شریک
 بِاللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ۚ ذَلِكَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَ
 نامیرت ہی ونا اللہ جوھک فضل آھی اسان تی ہی ماٹھن تی
 لَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ۚ يَصَاحِبُنِيَ الشَّجْنَاءُ ۚ أَرَأَيْتَ
 پر اکثر ماٹھر شکر دتا کن ونا منهنجی جیل جا ہی دوستو چا جدا جدا
 مُتَّفِقُونَ خَيْرٌ أَمِ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ۚ فَاتَّعِدُوا مِنْ
 رب ونا چٹا آهن یاھک اللہ جی کو سمرن تی غالب ونا ہی توهان ان کان سراو ناپو جیو
 دُونَهُ إِلَّا أَسْمَاءُ سَمِيَتْهُمَا آتَمُّ وَ آبَاؤُكُمْ ۚ مَا أُنْزِلَ
 مگر فقط نالاجبی توهان ہی توهان جی ابن تادان گھڑیا آهن ونا اللہ انهن بابت کا
 اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطٰنٍ ۚ إِنَّ الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا
 سند نازل دکئی آھی حکم فقط اللہ جی آھی انہی فرمایو تہ اللہ کان سوا
 إِلَّا إِلَٰهَ ۚ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
 کجھن جی پوجا نہ کیوڑا ہی سدو دین آھی ونا پر گھٹا ماٹھو

۹۸ یعنی بریخی خانی جی معتمد ۹۹ جو توهان دینن پر روزیدار
 رهوتا ساری رات نماز پر گذاریوتا جڈھن کو جیل پر پیار تی تو تہ ان جی
 عیادت کیوڑا تہ ان جی سارسنپال کیوڑا جڈھن کجھن تی تنگی تی تی
 تہ ان جی لاو کشادگی جی ورت کیدوتا حضرت یوسف علیہ السلام
 سندن تعبیر تی کان اگ پنهنجی معجزی جواظہار ہی توحید جی دعوت
 شرح کری تی ہی ظاہر فرمائی چڈیا یں تہ علم پر سندن درجوان
 کان وڈیک آھی جیتو ہی ماٹھو سندن نسبت اعتقاد رکھتا چو تہ تعبیر
 جو علم گمان تی مبنی آھی ان کری پان گھریاؤن تہ انهن کی ظاہر فرمائی
 چڈن تہ پان غیب جی یقینی خبرن تہ جی قدرت رکن تاہ ان کان مخلوق
 عاجز آھی جنهن کی اللہ تعالیٰ غیبی علم عطا فرمایا جھن ان ورت خواب جو
 تعبیر کھڑی وڈی کالہ آھی ان وقت معجزی جواظہار پان ان کری
 فرمایاؤن تہ انهن پنی مانھکی کی عنقریب قاہی چاٹھو ویندو
 تنهنکری پان گھریاؤن تہ ان کی کفر مان کیدی اسلام پر داخل کن
 بی جھن مان بجائ مسکوڑھن مان معلوم تیرہ جی کجھن عالم پنهنجی
 علمی منزلت جوھن لا عاظہار کری تہ ماٹھو کانس فائدو وونی تہ اهو
 جائز آھی مدارک ہی خازن ونا ان جو مقدار ان جو رنگ ان جی
 اچن جو وقت ہی عتہ توهان چا کاڈو یا کیتو کاڈو کڈھن کاڈو
 ونا حضرت یوسف علیہ السلام پنهنجی معجزی جی اظہار فرمائی کان
 پر ہی ظاہر فرمائی چڈیاؤ تہ پان نبوت جی خاندان مان آھی ہی سند
 اباقاڈا نبی سگرلا کجھن جودنیا میاعلیٰ مرتبو مشہور آھی ان مان
 سندس مقصد ہی ہر تہڈاؤ لا اسندس دعویٰ قبول کن ہی سندس ہدایت
 کی قبول کن ونا توحید اختیار کرل پر شرک کان بچل ونا ان جی
 عبادت دتا کن ہی مخلوق پرستی کن تا ونا جیئن بت پرستن فانی کا
 آهن کوسرن جو کوجانندی جو کوتاہی جو کولوہ جو کو
 کانی نجوم کو پتہ جو کوجھن ہی شی جو کونڈو کو وڈو
 مگر سپ جاسپ بیکار نہ دفعو تی سگھن نہ نقصان پہچائی سگھن
 اھڑا کوڑا معبود ونا جو نہ کران جرمست تی سگھی تہ ان جی حکم
 پر دخل نہ ہی سگھی تہ ان جو کو شریک آھی ہڈاؤ سینی تی ان جو
 حکم جاری ہی سینی ان جا پانھا ونا ہی انهن جرنالز معبود کیوڑا ہن جی
 باجوڑ جواہی ہی حقیقت پتر آهن ونا چو تہ صرف اھو ہی عبادت جی لائق
 آھی ونا جنهن تی دلیل ہی براہین قائم آهن

۱۰۹ توحید ۽ عبادت الہی جی دعوت کان یورہ حضرت یوسف علیہ

السلام خواب جي تعبير جي طرف توجه فرمايو ۽ ارشاد ڪيو.

۱۱۰ یعنی بادشاہ جو ساقی تہ پہنچی عہدی تی بحال کیو ویندو
 آگے وانگر یاد شاہ کی شراب پیا ریندو و عے گوشاہ میکھی خراب مہ
 بیان کیا ویا آھن۔ سی تی قینھن آھن۔ ایترا تی دینھن قید خانی مہ
 رھندو۔ نر و یاد شاہ کیس گھرائی و نشدو۔

والا یعنی بروحي خانی و طعام جو مقتمم .

۱۱۳ حضرت ابن مسعود رضی اللہ تعالیٰ عنہ فرمایا کرتے تھے کہ میں نے اپنے
 بیٹے حضرت یوسف علیہ السلام کی چیرہ آسان کجہرہ نہ دیکھی۔ اس آسان
 نہ مسخری کری رہا ہاں سین، حضرت یوسف علیہ السلام فرمایا۔
 ۱۱۴ جبکہ آدھ چٹھی چکر آہیان، سرور واقع تیندور تو تھا
 خواب نہ تھی یاد نہ تھی، ہاں امو حکم تری نہ تو تھی۔
 ۱۱۵ یعنی ساق بکلی۔

۱۵۔ پر مہنہ جو حال بیان کجاء تہ قید خانہ میں ہر مظلوم بی گناہ قید آھی یہ سندس قیدی کی ہک زمانہ گذری چکر آھی۔
۱۶۔ اگھا مفسر ہن طرف آھن تہ ان واقعی کان پور حضرت یوسف علیہ السلام ست سال بپا قید میں رہیو ے پنج سال اک میں رھی چکو ہو۔ ان مدت گذرت کان پور جدتھن اللہ تعالیٰ کی حضرت یوسف جو قید مان کیدٹ منظور تیو، تدفن مصری شاہ اعظم ریان بن ولید ہک عجیب خواب توں جنھن کان ان کی گھٹی پریشانی تی ے ان ملک جی جادوگر وں پوپین ے تعبیر دیندن کی گد کری اھن کی پنھنجو خواب بیان کرو۔

۱۱۷۔ بیعی ساونجی متان ویتزهی ویاہ انهن ساونکی سکائی چتدیو۔
۱۱۸۔ یعن ساقی۔

۱۱۹ حضرت یوسف علیہ السلام ان کی فرمایا ہوتے پہنچی آقا جی اکیا
منہنجد کرکجانء۔ ساقی حوتہ۔

۱۲۰ قیدخانی ۾ ۱۰ اتي خواب جي تعبير جو هڪ عالم آهي. پوءِ بادشا
ان کي موڪليو. اهو قیدخانی ۾ پهچي ڪري حضرت یرسف علیہ السلام
جي خدمت ۾ عرض ڪرڻ لڳو.

۱۲۱) او خواب بادشاہ کو تو آھی ۽ ملک جاسر را عالم ۽ حکیم ان بی
تیسرکان عاجز رہیا آھن۔ توھان ان جو تعسر ارشاد فرمایو۔

لَا يَعْلَمُونَ ﴿٧٠﴾ يَصَاحِبِي السَّجْنِ أَمَّا أَحَدُكُمَا فَيَسْقِي رَبَّهُ

۱۰۹. ای جیل جابئی سا تیرا توہان مرھک تہ پنہنجی رب (بادشاہ) کی شراب پیاریندو

خَمْرًا وَأَمَّا الْآخَرُ فَيُصْلَبُ فَتَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْ رَأْسِهِ قُضِيَ

۱۱ رهيو ۱۱۱۱ اهو ڦاسي چاڙهيو ويندو ته پڪي ان جي مٿي مان کائيندا ۱۱۲

الْأَمْرَ الَّذِي فِيهِ تَسْتَفْتِينَ^{١٤} ۖ وَقَالَ الَّذِي ظَنَّ أَنَّ نَاجِ

فيصلوتي چڪو ان ڳالهه جو جنهن جو اوهان سوال ٿي ڪيو. يوسف چيو انهن بن ماڻهيءَ کي جنهن جي پيءُ جو

فَمَا أَذْكُرُنِي عِنْدَ رَبِّكَ فَأَنْسَهُ الشَّيْطَانُ ذِكْرَ رَبِّهِ فَلَبِثَ

کان کیا نین دی بهیجی بادشاہ و مہیجی کالم گجائن پور سیطان الہی کان و سارای پھجی بادشاہ آڈو

فِي السَّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ ۖ وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَى سَبْعَ

یوسف جو ذکر کرتے ہیں کہ یوسف کی اس اہل کائی میں میری بے بادشاہ چیرہ مہر خوب مردیوں ست ماریوں

بَقَرَاتِ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعٌ سَبِيلَتِ خَضِرٌ ذُو

[illegible]

اَحْرَيْسَتْ يَٰٓاَيُّهَا الْمَلَأَتْ فُجُورًا اَفْتُوْنِي فِيْ رِءْْيَايَ اِنْ كُنْتُمْ
عَسَاةً سَاكِنَةً سَحْوٰتِ الْمَدِيْنَةِ ۚ اَمْ كُنْتُمْ شُرَكَآءَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِي رُءْيَاۤتُمْ ۚ فَاٰتُوْنِيْ بِاٰيٰتِكُمْ ۚ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ

١٠

١١

١٢

١٣

١٤

١٥

١٦

١٧

١٨

١٩

٢٠

٢١

٢٢

٢٣

٢٤

٢٥

٢٦

٢٧

٢٨

٢٩

٣٠

٣١

٣٢

٣٣

٣٤

٣٥

٣٦

٣٧

٣٨

٣٩

٤٠

٤١

٤٢

٤٣

٤٤

٤٥

٤٦

٤٧

٤٨

٤٩

٥٠

٥١

٥٢

٥٣

٥٤

٥٥

٥٦

٥٧

٥٨

٥٩

٦٠

٦١

٦٢

٦٣

٦٤

٦٥

٦٦

٦٧

٦٨

٦٩

٧٠

٧١

٧٢

٧٣

٧٤

٧٥

٧٦

٧٧

٧٨

٧٩

٨٠

٨١

٨٢

٨٣

٨٤

٨٥

٨٦

٨٧

٨٨

٨٩

٩٠

٩١

٩٢

٩٣

٩٤

٩٥

٩٦

٩٧

٩٨

٩٩

١٠٠

١٠١

١٠٢

١٠٣

١٠٤

١٠٥

١٠٦

١٠٧

١٠٨

١٠٩

١١٠

١١١

١١٢

١١٣

١١٤

١١٥

١١٦

١١٧

١١٨

١١٩

١٢٠

١٢١

١٢٢

١٢٣

١٢٤

١٢٥

١٢٦

١٢٧

١٢٨

١٢٩

١٣٠

١٣١

١٣٢

١٣٣

١٣٤

١٣٥

١٣٦

١٣٧

١٣٨

١٣٩

١٤٠

١٤١

١٤٢

١٤٣

١٤٤

١٤٥

١٤٦

١٤٧

١٤٨

١٤٩

١٥٠

١٥١

١٥٢

١٥٣

١٥٤

١٥٥

١٥٦

١٥٧

١٥٨

١٥٩

١٦٠

١٦١

١٦٢

١٦٣

١٦٤

١٦٥

١٦٦

١٦٧

١٦٨

١٦٩

١٧٠

١٧١

١٧٢

١٧٣

١٧٤

١٧٥

١٧٦

١٧٧

١٧٨

١٧٩

١٨٠

١٨١

١٨٢

١٨٣

١٨٤

١٨٥

١٨٦

١٨٧

١٨٨

١٨٩

١٩٠

١٩١

١٩٢

١٩٣

١٩٤

١٩٥

١٩٦

١٩٧

١٩٨

١٩٩

٢٠٠

٢٠١

٢٠٢

٢٠٣

٢٠٤

٢٠٥

٢٠٦

٢٠٧

٢٠٨

٢٠٩

٢١٠

٢١١

٢١٢

٢١٣

٢١٤

٢١٥

٢١٦

٢١٧

٢١٨

٢١٩

٢٢٠

٢٢١

٢٢٢

٢٢٣

٢٢٤

٢٢٥

٢٢٦

٢٢٧

٢٢٨

٢٢٩

٢٣٠

٢٣١

٢٣٢

٢٣٣

٢٣٤

٢٣٥

٢٣٦

٢٣٧

٢٣٨

٢٣٩

٢٤٠

٢٤١

٢٤٢

٢٤٣

٢٤٤

٢٤٥

٢٤٦

٢٤٧

٢٤٨

٢٤٩

٢٥٠

٢٥١

٢٥٢

٢٥٣

٢٥٤

٢٥٥

٢٥٦

٢٥٧

٢٥٨

٢٥٩

٢٦٠

٢٦١

٢٦٢

٢٦٣

٢٦٤

٢٦٥

٢٦٦

٢٦٧

٢٦٨

٢٦٩

٢٧٠

٢٧١

٢٧٢

٢٧٣

٢٧٤

٢٧٥

٢٧٦

٢٧٧

٢٧٨

٢٧٩

٢٨٠

٢٨١

٢٨٢

٢٨٣

٢٨٤

٢٨٥

٢٨٦

٢٨٧

٢٨٨

٢٨٩

٢٩٠

٢٩١

٢٩٢

٢٩٣

٢٩٤

٢٩٥

٢٩٦

٢٩٧

٢٩٨

٢٩٩

٣٠٠

٣٠١

٣٠٢

٣٠٣

٣٠٤

٣٠٥

٣٠٦

٣٠٧

٣٠٨

٣٠٩

٣١٠

٣١١

٣١٢

٣١٣

٣١٤

٣١٥

٣١٦

٣١٧

٣١٨

٣١٩

٣٢٠

٣٢١

٣٢٢

٣٢٣

٣٢٤

٣٢٥

٣٢٦

٣٢٧

٣٢٨

٣٢٩

٣٣٠

٣٣١

٣٣٢

٣٣٣

٣٣٤

٣٣٥

٣٣٦

٣٣٧

٣٣٨

٣٣٩

٣٤٠

٣٤١

٣٤٢

٣٤٣

٣٤٤

٣٤٥

٣٤٦

٣٤٧

٣٤٨

٣٤٩

٣٥٠

٣٥١

٣٥٢

٣٥٣

٣٥٤

٣٥٥

٣٥٦

٣٥٧

٣٥٨

٣٥٩

٣٦٠

٣٦١

٣٦٢

٣٦٣

٣٦٤

٣٦٥

٣٦٦

٣٦٧

٣٦٨

٣٦٩

٣٧٠

٣٧١

٣٧٢

٣٧٣

٣٧٤

٣٧٥

٣٧٦

٣٧٧

٣٧٨

٣٧٩

٣٨٠

٣٨١

٣٨٢

٣٨٣

٣٨٤

٣٨٥

٣٨٦

٣٨٧

٣٨٨

٣٨٩

٣٩٠

٣٩١

٣٩٢

٣٩٣

٣٩٤

٣٩٥

٣٩٦

٣٩٧

٣٩٨

ايندي هتي . چوڻ لڳا پریشان خواب آھن ۽ اسان خواب جي تعبير

١٢٣٤٥٦٧٨٩١٠١١١٢١٣١٤١٥١٦١٧١٨١٩٢٠٢١٢٢٢٣٢٤٢٥٢٦٢٧٢٨٢٩٣٠٣١٣٢٣٣٣٤٣٥٣٦٣٧٣٨٣٩٤٠٤١٤٢٤٣٤٤٤٥٤٦٤٧٤٨٤٩٥٠٥١٥٢٥٣٥٤٥٥٥٦٥٧٥٨٥٩٦٠٦١٦٢٦٣٦٤٦٥٦٦٦٧٦٨٦٩٧٠٧١٧٢٧٣٧٤٧٥٧٦٧٧٧٨٧٩٨٠٨١٨٢٨٣٨٤٨٥٨٦٨٧٨٨٨٩٩٠٩١٩٢٩٣٩٤٩٥٩٦٩٧٩٨٩٩١٠١١١٢١٣١٤١٥١٦١٧١٨١٩٢٠٢١٢٢٢٣٢٤٢٥٢٦٢٧٢٨٢٩٣٠٣١٣٢٣٣٣٤٣٥٣٦٣٧٣٨٣٩٤٠٤١٤٢٤٣٤٤٤٥٤٦٤٧٤٨٤٩٥٠٥١٥٢٥٣٥٤٥٥٥٦٥٧٥٨٥٩٦٠٦١٦٢٦٣٦٤٦٥٦٦٦٧٦٨٦٩٧٠٧١٧٢٧٣٧٤٧٥٧٦٧٧٧٨٧٩٨٠٨١٨٢٨٣٨٤٨٥٨٦٨٧٨٨٨٩٩٠٩١٩٢٩٣٩٤٩٥٩٦٩٧٩٨٩٩

۱۰. چيوانهي جيڪو انهن مان پڻ آيو هو ۱۱۸۰ هڪ مدت کان پوءِ ان کي

اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝ بِمَا تَصَدَّقَ بِالْحَقِّ ۝ اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

يادگيري آئي ۱۹ مان توهان کي ان جي تعبير ۾ آئندس پوءِ مون کي موڪليو ۱۳ اي يوسف اي سجاد دوست

أَفْتِنَا فِي سَعَةِ لَيْلٍ سَحَابٍ سَاكِبٍ سَعَةِ عَجَافٍ وَسَدِّ

اسان کي تعبير ٻڌاءِ ستن سارن ڍيڻ جي جن کي ست ڌريون کائڻ ٿيون ۽ ست

سُئِلْتُ خُضِرٌ وَأَنَا لَسْتُ لَعَلِّي أَرَحُّ إِلَى النَّاسِ

ساوا سنگ ۽ پياست سُکا ۱۲۱ شايد مان ماڻهن جي طرف مڙي وڃان

منزل ۳

لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾ قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَابَّاءَ فَمَا
 شايدهي واقف ١٢٥ چائين توهان پوک پوکيندو ست سال لڳاتار ١٢٣ پوء جيڪي
 حَصَدْتُمْ فَذَرَّوْهُ فِي سُنْبُلِهِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تَأْكُمُونَ ﴿٤٠﴾ ثُمَّ
 لئون ١٢٦ ان جي سنگ ڀر هڻڻ ١٢٥ مگر ٿورو جيتو ڪاڍو ١٢٥ پوء ان کان
 يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَبْعٌ شِدَادٌ يَأْكُمْنَ مَا قَدَّمْتُمْ
 بعد ست سال تمام سخت ايندا ١٢٦ جو ڪاڍي ويندا جيڪي توهان انهن جي واسطي اڳي گڏ ڪري رکيو هو
 لَهُنَّ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تَحْصِنُونَ ﴿٤١﴾ ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ
 ١٢٦ مگر ٿورو جيڪي توهان بچائي ورتو ١٢٥ پوء ان کان بعد هڪ سال ايندو جنهن ۾
 عَامٌ فِيهِ يَافَاكُ النَّاسُ وَفِيهِ يَعْصِرُونَ ﴿٤٢﴾ وَقَالَ الْمَلِكُ
 ماڻهن جي واسطي برسات وسائي ويندي ۽ ان ۾ سر نچوڙيندا ١٢٦ ۽ بادشاهه چيو ته انهيءَ
 اَنْتَوْنِي بِهِ ۚ فَلَئِمَّا جَاءَهُ الرَّسُولُ قَالَ ارْجِعْ إِلَىٰ رَبِّكَ
 ڪي مون رت وٺي اچو پوءِ جڏهن ايلچي ان رت آڻيندا چائين ته پنهنجي بادشاهه وٽ موٽي وڃ
 فَسَلِّهِ مَا يَأْمُرُكَ الرَّسُولُ الَّذِي قَطَعَنَ اَيْدِيَهُنَّ ۖ اِنَّ
 پوء ان کان پڇا ڪرڻ ١٢٦ انهن عورتن جو ڪهڙو حال آهي پنهنجا هٿ ڪپيا هيا ۽ بيشڪ منهنجو
 رَبِّي بِكَيْدِهِنَّ عَلِيمٌ ﴿٤٣﴾ قَالَ مَا خَطْبُكِ اِذَا رَاوَدْتُنَّ يُوْسُفَ
 رب انهن جي فریب کي خوب ڄاڻي ٿو ١٢٦ بادشاهه چياري عورتون توهان جو ڇا مطلب هجي توهان يوسف
 عَنْ نَفْسٍ قُلْنَ حَاشَ لِلّٰهِ مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُوْءٍ ۖ
 جي دل لالچائڻ گهري ۽ چون ٿيون الله جي پاڪائي آهي اسان ان ۾ ڪا به برائي نه ڏٺي
 قَالَتْ اَمْرَاتُ الْعَزِيزِ اِنَّ حَصْحَصَ الْحَقِّ اَنَا رَاوَدْتُ
 عزيز جي گهر واري چيو ١٢٦ اها حق (صلي) ڪالم ظاهر ٿي وئي مون ان جي دل
 عَنْ نَفْسٍ وَاِنَّ لِمَنِ الصُّدُوقَيْنِ ﴿٤٤﴾ ذَلِكَ لِيَعْلَمَ اَنِّي
 لالچائڻ گهري هئي ۽ اهو بيشڪ سچو ١٢٥ هي ١٢٥ يوسف چيو اهو مون ان لاءِ ڪيو
 لَمْ أَخْنُهِ بِالْغَيْبِ وَاَنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي كَيْدَ الْخَائِنِينَ ﴿٤٥﴾
 مون هن کي معلوم ٿي وڃي مون سنڌ ۾ پريست سائس خيانت ڪئي آهي ۽ الله دغا بازن جي فریب کي هلڻ نه ڏيندو آهي

١٢٢ خواب جي تعبير کان ۽ توهان جي علم و فضل ۽ مرتبت و منزلت کي
 ڄاڻڻ ۽ توهان کي ان محنت کان آزاد ڪري پاڻ وٽ گهراڻن حضرت
 يوسف عليه السلام تعبير ڏنو ۽ ١٢٣ ان زماني ۾ گهڻي پيداوار ٿيندي
 ستين مٽاڻ ٿيندي ۽ ست سئو ساڻسنگن مان انهيءَ جي طرف اشارو آهي ۽
 ١٢٤ ته جيئن خراب ڌرتي ۽ مسميتن کان محفوظ رهي ۽ ١٢٥ ان تان
 ٻه لاهير ۽ ان کي مان ڪريو باقي کي ذخيره بڻائي محفوظ رکي
 ١٢٦ جن جي طرف ڏهين ڏيڻ ۽ سڪل سنگن ۾ اڻاڻو آهي ۽
 ١٢٧ ۽ ذخيره ڪري ڇڏيو ۽ ١٢٨ بج لاءِ ته جيئن ان سان پوک
 ڪريو ١٢٩ انگڙ جو ۽ تڙن ۽ زيتون جو تيل ڪڍندا ۽ اهو سال
 ڪثير الخير هوندو ۽ زمين سرسبز و شاداب (آباد) هوندي وڻ
 ١٣٠ سٺا ٿيندا ۽ حضرت يوسف عليه السلام کان اهو تعبير ٻڌي واپس ٿيو
 ۽ بادشاهه جي خدمت ۾ وڃي تعبير بيان ڪيا ٿين ۽ بادشاهه کي
 اهو تعبير گهڻو پسند آيو ۽ ان کي يقين ٿيو ته جيئن حضرت يوسف
 عليه السلام فرمايو آهي ۽ منور ائين ٿي ٿيندو ۽ بادشاهه کي شوق
 پيدا ٿيو ته ان خواب جو تعبير پاڻ حضرت يوسف عليه السلام جي
 زبان مبارڪ مان ٻڌي ۽ ١٣١ ۽ ان حضرت يوسف عليه السلام جي
 خدمت ۾ بادشاهه جو پيغام عرض ڪيو ته پوءِ پاڻ ١٣٢ يعني ان کي
 درخواست ڪري اهو پڇا ڪري ۽ تفتيش ڪري ۽ ١٣٣ پاڻ اهو
 هن ڪري فرمايائين ته بادشاهه جي آڳاٽن سندس پاڪدامني ۽ بيگناهي
 معلوم ٿي وڃي ۽ اهو ان کي معلوم ٿي ته اهو ڊگهو قيد بي سبب ٿيو
 ته جيئن آڳاٽي حسد ڪندڙن کي ڏٺو هجي مقرر مقرر ملي مسئلو
 هن مان معلوم ٿيو ته نعمت جي دفع ڪرڻ ۾ ڪوشش ڪرڻ ضروري
 آهي هاڻي قاصد حضرت يوسف عليه السلام وٽان اهو پيغام وٺي
 بادشاهه جي خدمت ۾ پهتو ۽ بادشاهه اهو ٻڌي عورتن کي عزيمتي
 گهر واري سميت گڏ ڪيو ۽ ١٣٤ زليخا ۽ ١٣٥ بادشاهه حضرت يوسف
 عليه السلام ڏانهن پيغام موڪليو ته عورتون توهان جي پاڪائي
 بيان ۽ عزيز جي گهر واري پنهنجي گناه جو اقرار ڪري ورتو
 ان تي حضرت ۽